

Perspectief van de Inburgeraar in Roermond

Inhoud

Lijst met afkortingen	3	4 Bijdrage maatschappelijk doel en beleidsdoelen	27
Managementsamenvatting	4	4.1. Maatschappelijke doel	27
		4.2. Beleidsdoelen	28
1 Introductie	6	5 Conclusie	29
1.1. Beleidstheorie Wi2021 als analytisch kader	6	5.1. Conclusie	29
1.2. Onderzoeksaanpak	8	5.2. Aandachtspunten	31
1.3. Leeswijzer	9		
2 Het inburgeringstraject in Roermond	10	Bijlagen	
2.1. Het inburgeringstraject in Roermond (cohort 2022 & 2023)	10	1. Methodologische verantwoording enquête	33
2.2. De inburgeraar in Roermond	11	2. Methodologische verantwoording: Groepsgesprekken	38
2.3. De respondent	12		
3 Uitvoering van de inburgering vanuit perspectief inburgeraar	14		
3.1. Voorinburgering	14		
3.2. Brede intake en PIP	15		
3.3. Financieel ontzorgen	16		
3.4. Maatschappelijke begeleiding	17		
3.5. Taal	18		
3.6. Participeren	21		
3.7. Begeleiding door gemeente	24		
3.8. Algemene ervaring	25		

Lijst met afkortingen

azc	asielzoekerscentrum
BoW	Blik op Werk
BRP	Basisregistratie Personen
CBS	Centraal Bureau voor Statistiek
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
KNM	Kennis van de Nederlandse Maatschappij
MAP	Module Arbeid en Participatie
PIP	Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie
PVT	Participatieverklaringstraject
SWI	Statistiek Wet Inburgering
Wi2021	Wet inburgering 2021
Z-route	Zelfredzaamheidsroute

Managementsamenvatting

Sinds 1 januari 2022 is de Wet inburgering (Wi2021) in werking getreden. Het inburgeringstraject duurt drie jaar en in 2025 zal de eerste groep inburgeringsplichtigen het traject hebben afgerond of zich in de afrondende fase bevinden. De gemeente Roermond wil graag weten hoe inburgeraars, die aan het eind van hun inburgeringstraject zitten, dit hebben ervaren. Daarvoor kijken we zowel naar inburgeraars die het traject net hebben afgerond als inburgeraars die naar de afrondende fase gaan.

Onderzoeksopzet

Om dit perspectief in kaart te brengen hanteren we een mixed-methods benadering. Na een beknopte documentenstudie van beleidsdocumenten, hebben we een enquête uitgezet onder inburgeraars van de cohorten 2022 & 2023. In totaal hebben 46 inburgeraars de vragenlijst ingevuld, waarvan 39 statushouders en zeven gezinsmigranten. Vervolgens hebben we groepsgesprekken gevoerd met vijf mannelijke statushouders, één vrouwelijke statushouder en twee vrouwelijke gezinsmigranten om tot verdiepende inzichten te komen.

Inburgeraars in Roermond

In 2022 & 2023 zijn in de gemeente Roermond 111 inburgeraars begonnen met hun inburgeringstraject, waarvan 80 statushouders en 31 gezinsmigranten. Om zicht te krijgen op hoe ze het inburgeringstraject ervaren hebben, hebben we de bevindingen afgezet tegen de beleidstheorie Wet inburgering 2021, zoals opgesteld door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In het onderzoek maken we waar relevant onderscheid tussen statushouders en gezinsmigranten. Wanneer iets voor beide respondenten geldt, verwijzen we naar inburgeraars.

Bevindingen per subdoelstelling

Het maatschappelijke doel van de Wi2021 is dat inburgeraars snel en volwaardig meedoen aan de Nederlandse maatschappij, bij voorkeur via betaald werk. Uit dit onderzoek komt naar voren dat een goeddeel van de inburgeraars vindt dat de inburgering hen voorbereid om volwaardig mee te doen in de Nederlands maatschappij, via betaald werk. Om verder zicht te krijgen op hoe de statushouders en gezinsmigranten hun inburgeringstraject ervaren, zetten we hun ervaringen af tegen de vijf subdoelstellingen van de Wi2021:

1. Tijdigheid

Tijdigheid is gericht op het snel kunnen starten met inburgeren. Statushouders kunnen zich al in het azc voorbereiden op de inburgering. Dit wordt ook wel voorinburgering genoemd. Alle statushouders die de vragenlijst hebben ingevuld geven aan dat ze Nederlandse taal hebben gehad, en ongeveer de helft heeft contact met de gemeente gehad. Toch hadden ze graag meer informatie over werken in Nederland, en meer Nederlandse taallessen gehad tijdens deze periode.

Ook hebben alle inburgeraars die bij dit onderzoek betrokken waren de Brede intake en Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) doorlopen. Daarnaast hebben statushouders in de beginperiode te maken met financieel ontzorgen en maatschappelijk begeleiding. Dit wordt door statushouders positief gewaardeerd. Financieel ontzorgen biedt rust om te wennen, en men waardeert de praktische hulp en persoonlijke aandacht van de maatschappelijke begeleiders. Een enkeling geeft aan het lastig te vinden als dit wegvalt.

2. Snelheid

Snelheid is gericht op het voorkomen van vertragingen in het traject. De inburgeringsconsulent van de gemeente Roermond heeft regelmatig voortgangsgesprekken met de inburgeraar (maandelijks in het eerste jaar). De gemeente heeft dan ook een belangrijke rol in het begeleiden van de inburgeraar en in het rekening houden met randvoorwaarden. Dit wordt door de betrokken inburgeraars doorgaans positief beoordeeld, maar meer oog voor individuele omstandigheden zou gewaardeerd worden.

Over het algemeen wordt de relatie met de gemeente als positief beoordeeld: men voelt zich gehoord en goed geïnformeerd. Tegelijk zijn er uitdagingen zoals gezondheid en zorgtaken die het inburgeren lastig maakt. De gemeente heeft een belangrijke rol in het bieden van maatwerk om dit te ondervangen binnen het contact dat mogelijk is. Daarbij wordt het contact met de gemeente als positief ervaren, maar geven de inburgeraars aan dat er niet altijd voldoende ruimte is voor maatwerk waarbij persoonlijke omstandigheden ruimte krijgen. Mogelijk kunnen de persoonlijke begeleiders hier een rol in spelen.

3. Maatwerk

Maatwerk binnen de subdoelstellingen gaat primair over hoe het inburgeringstraject aansluit bij de wensen en mogelijkheden van de inburgeraar. Inburgeraars geven aan dat het PIP aansluit bij hun toekomstplannen. Ook voelen statushouders zich voorbereid om hun financiën zelf te regelen na de periode van financieel ontzorgen. Hierbij is een kanttekening dat de statushouders aangeven

dat ze niet altijd voldoende ondersteuning ervaren bij onverwachte kosten en dat dit bijdraagt aan stress gedurende deze periode.

Het leren van de taal is daarnaast een centraal thema binnen de leerroutes en wordt door veel inburgeraars als moeilijk ervaren. Over het algemeen is men tevreden over de docenten en de lesinhoud, maar inburgeraars plaatsen ook kanttekeningen bij de groepsgrootte van de klassen, het lestempo en de niveauverschillen in de klassen. Ook komt er uit het onderzoek naar voren dat er veel wisselingen in de klassen zijn en dat dit bijdraagt aan de ervaren uitdagingen.

4. Dualiteit

Een belangrijk uitgangspunt van de Wi2021 is de dualiteit. Het principe van dualiteit houdt in dat taalverwerving wordt gecombineerd met participatie, bijvoorbeeld via stages, vrijwilligerswerk, betaald werk of andere vormen van maatschappelijke betrokkenheid.

De gemeente Roermond organiseert verschillende activiteiten om dualiteit te bevorderen. Statushouders hebben ten minste aan één activiteit deelgenomen. Vooral sporten en het bezoek aan de bibliotheek wordt positief ervaren. Ook oefenen de meeste inburgeraars taal buiten de taallessen om, waaronder op de werkvloer. Toch is het opdoen van taal op de werkvloer nog een uitdaging. Zo draagt vrijwilligerswerk vaak weinig bij aan taalontwikkeling, omdat men vooral met mensen die dezelfde taal spreken werkt. Ook het combineren van werk met taallessen of zorgtaken thuis is niet altijd eenvoudig.

5. Kwaliteit

Vanuit het perspectief van de inburgeraar komt naar voren dat zij grotendeels redelijk positief aankijken tegenover het taalonderwijs. De eerdergenoemde wisselingen in klassen en klasgenoten, en het onderlinge verschil in lestempo worden als negatief aangeduid.

Concluderend, doorgaans ervaren de statushouders en gezinsmigranten het inburgeringstraject in Roermond positief. Wel komt er uit het onderzoek een aantal aandachtspunten naar voren die de gemeente kan meenemen in het verder vormgeven van het inburgeringstraject, om te zorgen dat deze goed aansluit bij de behoeften en vragen van de inburgeraars.

1 Introductie

Sinds 1 januari 2022 is de Wet inburgering (Wi2021) in werking getreden. Gemeenten hebben hiermee de regie over de uitvoering van de inburgering gekregen. Hoewel inburgeringsplichtigen zelf verantwoordelijk blijven voor hun inburgering, worden ze hierin actief ondersteund door gemeenten. Het inburgeringstraject duurt drie jaar en in 2025 zal de eerste groep inburgeringsplichtigen het traject hebben afgerond of zich in de afrondende fase bevinden.

De gemeente Roermond heeft het Verwey-Jonker Instituut benaderd om onderzoek uit te voeren naar inburgeraars, die aan het eind van hun inburgeringstraject zitten, onder de Wet inburgering 2021. In het onderzoek nemen we zowel inburgeraars mee die het traject net hebben afgerond als inburgeraars die richting de afrondende fase gaan. Daarbij kijken we specifiek naar de groep inburgeraars die in 2022 en 2023 zijn begonnen met inburgeren. In de gemeente Roermond gaat het om een groep van 111 inburgeraars, waarvan 80 statushouders en 31 gezinsmigranten.^[1]

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te verkrijgen in het perspectief van inburgeraars en hoe zij het inburgeringstraject hebben ervaren met betrekking tot onder andere maatschappelijke begeleiding, taal en participatie (inclusief werk). Dit onderzoek draagt bij aan het identificeren van geleerde lessen en uitdagingen, zodat de gemeente hierop in kan spelen bij toekomstige inburgeraars. Het onderzoek focust zich daarbij specifiek op het perspectief van de inburgeraar. Het perspectief van de gemeente en uitvoerders nemen we niet mee binnen dit onderzoek.

1.1. Beleidstheorie Wi2021 als analytisch kader^[2]

In dit onderzoek gebruiken we de beleidstheorie van de Wi2021 als interpretatiekader om de uitvoering van de Wi2021 volgens het perspectief van de inburgeraar in Roermond te analyseren.

De beleidstheorie beschrijft de veronderstelde samenhang tussen beleidsdoelen, interventies en verwachte uitkomsten. Elke gemeente heeft de beleidstheorie vertaald in lokaal beleid – zie ook hoofdstuk 2 voor de Roermondse aanpak. Hieronder gaan we kort in op de Wi2021 en de onderliggende beleidstheorie.

Het maatschappelijke doel van de Wi2021 is dat inburgeraars snel en volwaardig meedoen aan de Nederlandse maatschappij, bij voorkeur via betaald werk. In de Memorie van Toelichting zijn hierbij drie beleidsdoelen geformuleerd: het behalen van een zo hoog mogelijk taalniveau (bij voorkeur B1), participatie vanaf het begin van het inburgeringstraject en het verwerven van kennis van de Nederlandse maatschappij.^[3] Deze doelen zijn verder uitgewerkt in vijf subdoelen: een tijdige start, snelheid, maatwerk, dualiteit en kwaliteit. Om deze subdoelen te realiseren, worden verschillende instrumenten ingezet. Hieronder staan we kort stil bij de instrumenten die we in het kader van dit onderzoek meenemen.

Tijdige start betekent dat inburgeraars vanaf het begin actief betrokken worden bij de samenleving. Voor asielstatushouders houdt dit in dat zij al in het asielzoekerscentrum (azc) kunnen starten met hun inburgeringstraject in de gemeente. Ook biedt Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) de mogelijkheid tot voorinburgering aan. Gemeenten nemen met alle inburgeraars een Brede intake af. Deze intake geeft inzicht in de beginsituatie en ontwikkelmogelijkheden van de inburgeringsplichtige. De Brede intake bestaat ten minste uit een gesprek met de inburgeraar en een leerbaarheidstoets. Op basis hiervan wordt bepaald welke leerroute het beste past bij de inburgeraar. Deze keuze wordt vastgelegd in het persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP). Daarnaast wordt voor statushouders maatschappelijke begeleiding ingezet om de zelfredzaamheid te versterken.

Het subdoel **snelheid** richt zich op het voorkomen van vertraging in het traject. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het stimuleren dat de inburgering binnen de wettelijke termijn van drie jaar wordt afgerond, en bij voorkeur sneller. Zij begeleiden de voortgang via het PIP en kunnen bij onvoldoende inzet boetes opleggen. Ook Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) heeft de bevoegdheid om sancties toe te passen wanneer de inburgeraar verwijtbaar niet binnen de gestelde termijn voldoet aan de inburgeringsplicht. Binnen dit onderzoek kijken we echter niet naar de boetes.

1 Bron: administratiegegevens gemeente Roermond. Datum: 23 april 2025.

2 In onderstaande tekst bouwen we voort op De Gruijter, M., Acherrat, F., & Gehring, A. (2025). [De Wet inburgering 2021 in uitvoering. Ervaringen van inburgeraars en professionals in Amsterdam](#). Verwey-Jonker Instituut.

3 Tweede Kamer der Staten-Generaal (2020). [Memorie van Toelichting. Regels over inburgering die in de Nederlandse samenleving \(Wet inburgering 2.\)](#). 35483, nr. 3., p. 4-7.

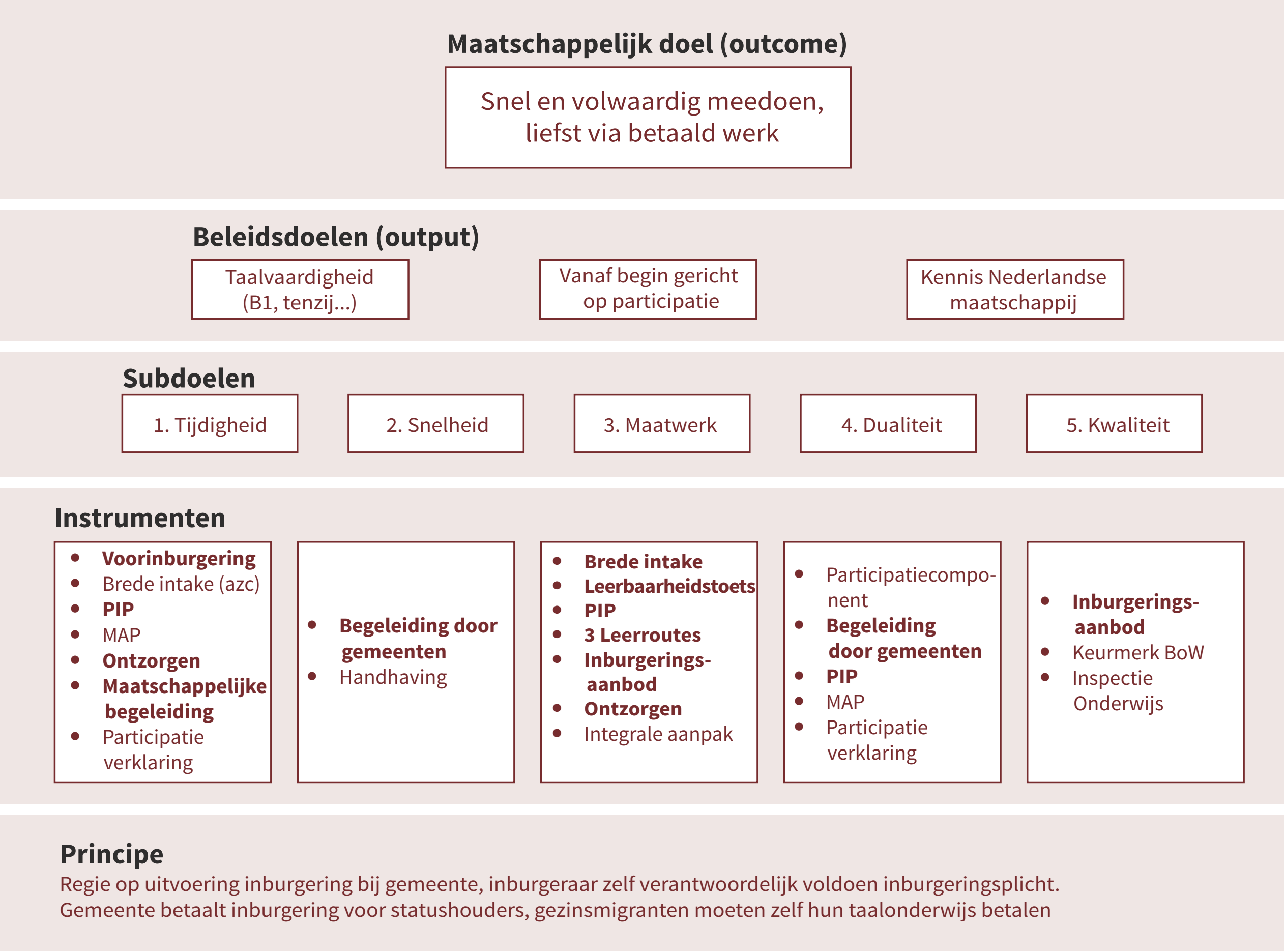
Maatwerk is essentieel om inburgeraars op het voor hen hoogst haalbare niveau te laten participeren, waarbij het streven is dat iedere inburgeraar B1-niveau behaalt. De wetgever heeft drie leerroutes ontwikkeld: de B1-route, de onderwijsroute en de zelfredzaamheidsroute (Z-route). Binnen deze routes is ruimte voor maatwerk, zodat iedere inburgeraar kan voldoen aan diens inburgeringsplicht. Om ervoor te zorgen dat bijstandsgerechtigde statushouders niet in de financiële problemen komen, worden ze de eerste zes maanden financieel ontzorgd door de gemeente. Statushouders ontvangen maatschappelijke begeleiding om hun zelfredzaamheid en participatie te versterken.

Het principe van **dualiteit** houdt in dat taalverwerving wordt gecombineerd met participatie, bijvoorbeeld via stages, vrijwilligerswerk of andere vormen van maatschappelijke betrokkenheid. Deze combinatie bevordert niet alleen het leren van de taal, maar ook het opbouwen van sociale netwerken. De invulling van dualiteit verschilt per leerroute en wordt vastgelegd in het PIP. Gemeenten spelen een belangrijke rol in het begeleiden van dit proces.

Tot slot zijn gemeenten verantwoordelijk voor het waarborgen van een kwalitatief hoogwaardig inburgeringsaanbod. De **kwaliteit** wordt geborgd via toezicht door de Stichting Blik op Werk (BoW) en door de Inspectie van het Onderwijs. We kijken daarbij naar het inburgeringsaanbod wordt ervaren.

Dit resulteert in de volgende beleidstheorie – zie figuur 1. De dikgedrukte componenten nemen we mee in de analyse.

Figuur 1. Schematisch overzicht van de beleidstheorie

1.2. Onderzoeksaanpak

Om het perspectief van inburgeraars in kaart te brengen, hebben we een mixed-methods benadering toegepast. Daarbij hebben we de resultaten uit een beknopte documentstudie, vragenlijst en groepssessies samengebracht.

1.2.1. Documentstudie en analyse van administratiedata

Het onderzoek startte met een korte deskresearch om een eerste inzicht te krijgen in de uitvoering van het inburgeringstraject. We hebben lokale beleidsdocumenten, bestudeerd om zicht te krijgen op hoe de uitvoering van het inburgeringstraject in Roermond is vormgegeven.

Ook hebben we administratiedata van de gemeente geanalyseerd om zicht te krijgen op verschillende karakteristieken van de inburgeraar, waaronder de verdeling over de leerroutes, het type inburgeraar, hun geslacht en herkomst. Deze hebben we vervolgens afgezet tegen landelijke gegevens van de Statistiek Wet inburgering (SWI) die jaarlijks door het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) worden uitgegeven.

1.2.2. Vragenlijst

Om een globaal overzicht te krijgen van de ervaringen van inburgeraars in Roermond hebben we een vragenlijst uitgezet onder alle inburgeraars die in 2022 en 2023 zijn begonnen met inburgeren. De vragenlijst bouwt voort op vragen van het *Onderzoek Perspectief Inburgeraars uit 2024*^[4] alsook de zojuist beschreven documentstudie. In de vragenlijst komen de verschillende onderdelen van het inburgeringsproces volgens de Wi2021 aan bod. Zie bijlage 1 hoe de vragen zich verhouden tot de subdoelen van de beleidstheorie verbonden.

Om te zorgen dat de vragenlijst aansluit bij de leefwereld van de inburgeraars, hebben we de vragenlijst getest met één statushouder en één gezinsmigrant uit de gemeente Roermond. De vragenlijst was in te vullen in Nederlands op B1-niveau, Nederlands op A2-niveau, Levantijns Arabisch en Engels.

Werving

Om statushouders en gezinsmigranten te werven hebben we nauw samengewerkt met de gemeente Roermond. Naast een WhatsApp oproep en mail, waarin inburgeraars de vragenlijst via een link konden invullen, hadden ook de inburgeringsconsulenten een belangrijke rol in het onder de aandacht brengen van de enquête bij de inburgeraars. Ook zijn we tweemaal op locatie geweest om mensen die binnenliepen te helpen met het invullen van de vragenlijst. De vragenlijst heeft uitgestaan tussen 2 juni en 30 augustus 2025.

In totaal hebben 46 inburgeraars de vragenlijst ingevuld, waarvan 39 statushouders en zeven gezinsmigranten, alsook 18 vrouwen en 28 mannen – zie ook paragraaf 2.4 voor verdere kenmerken van de respondenten. 45 respondenten hebben de vragenlijst volledig ingevuld. Eén respondent is na de helft gestopt. Deze hebben we meegenomen in de analyse. De representativiteit van de respondenten is gecheckt aan de hand van geanonimiseerde gegevens over de nationaliteit, geslacht, leerroute, doelgroep (statushouder of gezinsmigrant) en de startdatum van het inburgeringstraject van inburgeraars in de gemeente. De groep is representatief voor de gehele groep inburgeraars van de cohorten 2022 & 2023 in Roermond.

Analyse

In de vragenlijst hadden we een vraag opgenomen om te checken of dat men statushouder of gezinsmigrant was. Tijdens ons locatiebezoek kwamen we erachter dat inburgeraars mogelijk de vraag verkeerd begrepen en een aantal statushouders zich als gezinsmigrant hebben opgegeven, en vice versa. Door een aantal karakteristieken te vergelijken met de administratieve dataset, die we hadden ontvangen, konden we dit corrigeren. Dit betrof tien statushouders en één gezinsmigrant. Dat betekent echter dat sommige statushouders niet alle vragen hebben beantwoord. In de analyse benoemen we dan ook telkens het aantal respondenten dat de vraag heeft ingevuld.

In de analyse presenteren we het perspectief van de statushouders. Dit betekent dat we rapporteren over de zelfrapportage van de inburgeraars en niet verifiëren of de gegeven antwoorden correct zijn. We presenteren de gegevens per vraag. Daarbij toetsen we of er statistisch significante verschillen zijn tussen statushouders en gezinsmigranten, alsook mannen en vrouwen. Waar relevant rapporteren we deze.

1.2.3. Groepsgesprekken

Na het verzamelen van perspectieven via een vragenlijst, zijn een viertal groepsgesprekken georganiseerd. Het doel van de sessies was om een dieper inzicht te verkrijgen in het verhaal achter de ervaringen die we hebben opgehaald tijdens de enquête. Tijdens de groepsgesprekken gingen

4 Dit is een landelijk onderzoek naar het perspectief van inburgeraars onder de Wi2021. Bron: Van Ansem, N., Lazeri, M., Velseboer, J., Witvloet, M., Aktaş, F., & Frissen, R. (2024). [Onderzoek perspectief inburgeraars. Uitkomsten 2023-2024](#). Regioplan en OpenEmbassy.

we in op de ervaringen van inburgeraars met de Brede intake, de ervaringen in het contact met de inburgeringsconsulent, de maatschappelijke begeleiding door VluchtelingenWerk Nederland, het regelen van financiën, taallessen, het combineren van de inburgering met participatie in (vrijwilligers)werk en welke uitdagingen ze hierbij soms nog ondervonden. Ook hebben we gepraat over hun wensen voor de toekomst. Voor de topiclijst, zie bijlage 2.

Werving

Aan het einde van de enquête hebben we de respondenten gevraagd of zij mee wilden doen aan een groepsgesprek. Daarnaast heeft de gemeente via de inburgeringsconsulenten een link met inburgeraars gedeeld om zich op te geven voor de gesprekken. In de aanloop naar de focusgroepen hebben we bovendien inburgeraars persoonlijk benaderd via telefoongesprekken, e-mail en Whatsapp. Via Whatsapp hebben we daarbij naast Nederlands ook, waar nodig, een bericht in het Engels of Arabisch achtergelaten. Deelnemers ontvingen een VVV-cadeaubon van 20 EUR voor hun deelname na afloop van het gesprek.

Uitvoering groepssessies

In oktober 2025 hebben wij, in samenwerking met de gemeente Roermond, twee keer op locatie focusgroepen georganiseerd. We planden twee afzonderlijke sessies, zodat we apart met mannen en vrouwen konden spreken. In totaal spraken we met vijf mannelijke statushouders, één vrouwelijke statushouder en twee vrouwelijke gezinsmigranten.

De groepsgesprekken duurden anderhalf uur en werden gehouden op B1-niveau Nederlands. Tijdens de sessies werden we ondersteund door een tolk van de gemeente die Arabisch sprak en deelnemers hielp wanneer zij iets niet begrepen. Ook vertaalde de tolk hun antwoorden. Daarnaast hadden we voor de zekerheid de vragenlijst vertaald en uitgeprint in het Engels en Arabisch.

Bij elke sessie waren een onderzoeker en een stagiaire van het Verwey-Jonker Instituut aanwezig. De stagiaire notuleerde de antwoorden van de inburgeraars letterlijk.

Analyse

De uitgeschreven focusgroepen hebben we per thema bekeken en de antwoorden van de inburgeraars samengevat en gewogen. We hebben alle data door methode- en datatriangulatie geanalyseerd. Hierbij analyseren en rapporteren we hoe de bevindingen uit de verschillende databronnen zich tot elkaar verhouden. We kijken hierbij specifiek of de resultaten elkaar aanvullen of dat er juist sprake is van tegenstellingen.

1.3. Leeswijzer

Om het perspectief van de inburgeraar in Roermond in kaart te brengen hebben we zowel een enquête onder inburgeraars als ook verdiepende groepssessies gehouden. *Hoofdstuk 2* brengt de Roermondse aanpak in kaart. Ook beschrijven we kort de inburgeraars in Roermond op basis van de administratiedata en zetten we een beknopte beschrijving van de respondenten uiteen. *Hoofdstuk 3* beschrijft vervolgens hoe de inburgeraars de uitvoering van de Wi2021 ervaren en *hoofdstuk 4* gaat in op in welke mate het Roermondse inburgeringstraject bijdraagt aan de realisatie van het maatschappelijk doel en de beleidsdoelen. In de conclusie – *hoofdstuk 5* – reflecteren we op de uitvoering van de Wi2021 aan de hand van de subdoelen van de beleidstheorie.

2 Het inburgeringstraject in Roermond

Het wettelijk kader van de Wet inburgering 2021 legt in grote lijnen de verantwoordelijkheden, taken, doelen en doelgroepen vast – zoals reeds kort in het vorig hoofdstuk benoemd. Daarbij heeft de gemeente net andere verantwoordelijkheden voor statushouders en gezinsmigranten. Onder de Wi2021 biedt de gemeente statushouders meer begeleiding en bekostigt hun inburgering. Gezinsmigranten worden geacht meer zelfredzaam te zijn en een groter eigen netwerk via hun partner te hebben. Zij dienen hun inburgering zelf te organiseren en te betalen.

In dit hoofdstuk staan we daarom stil bij hoe de gemeente Roermond het inburgeringstraject vormgeeft voor respectievelijk statushouders en gezinsmigranten op basis van de gedeelde documenten. We beschrijven daarbij kort de klantreis die statushouders en gezinsmigranten afleggen. Vervolgens staan we stil bij de inburgeraar van Roermond op basis van de administratiedata en tot slot zetten we kort uiteen wiens perspectief centraal staat in dit onderzoek – oftewel de respondent.

2.1. Het inburgeringstraject in Roermond (cohort 2022 & 2023)

De stappen doorlopen die inburgeraars doorlopen als zij het inburgeringstraject in Roermond starten verschilt voor statushouders en gezinsmigranten. Eerst bespreken we uitgebreid welke stappen statushouders doorlopen. Vervolgens bespreken we welke stappen ook van toepassing zijn op gezinsmigranten.

2.1.1. Statushouders

Zodra statushouders worden **gekoppeld aan de gemeente Roermond**⁵ krijgen ze een inburgeringsconsulent toegewezen. Gedurende het hele inburgeringstraject zal de statushouder in diens caseload blijven. Als er een woning beschikbaar komt voor de statushouder(s), vindt er een **overdrachtsgesprek plaats tussen statushouder, COA en de inburgeringsconsulent om de overdracht goed te laten verlopen**.

Vervolgens vindt er een “inregeldag” plaats, waarop verschillende praktische zaken worden opgepakt met de statushouder, zoals het aanvragen van een bijstandsuitkering, tekenen van het huurcontract, inschrijven bij de Basisregistratie Personen (BRP), vergoeden van inrichtingskosten, etc. Dit gaat in samenwerking met de maatschappelijk begeleider en de inburgeringsconsulent. Daarnaast krijgen statushouders een **maatschappelijk begeleider** van VluchtelingenWerk Nederland toegewezen. Deze begeleider geeft praktische hulp, voorlichting over basisvoorzieningen in de Nederlandse samenleving, helpt kennis te vergroten van de Nederlandse samenleving en helpt de statushouder(s) wegwijs te maken in de woonplaats. Deze begeleiding duurt zes tot acht maanden.

Gedurende de eerste zes maanden nadat de statushouder naar de gemeente is verhuisd, wordt ook ingezet op **financieel ontzorgen** om de statushouder te ontlasten, zodat deze zich kan focussen op inburgering, arbeidsdeelname en het op orde krijgen van financiën. Vaste lasten zoals huur, gas, water en licht en de zorgverzekering worden door Budgetbeheer ingehouden op de uitkering en betaald aan de relevante partijen. Ook wordt ingezet op het stimuleren van **financiële zelfredzaamheid** van de statushouder, met als doel voldoende inkomsten te krijgen om van te leven, geldzaken te organiseren, verantwoord te besteden en voorbereid te zijn op (on)voorziene gebeurtenissen. De statushouders krijgen een training financieel beheer om het Nederlandse financiële systeem te leren kennen en te leren omgaan met geld. Dit wordt door de gemeente en/of VluchtelingenWerk Nederland aangeboden.

Ook wordt de eerste tien weken nadat men in de gemeente komt wonen een **Brede intake** afgenomen door de inburgeringsconsulent. Er wordt onder andere informatie opgehaald bij de statushouder over: het opleidingsniveau, praktische competenties, werknemersvaardigheden, werkervaring, leerbaarheid, motivatie/interesses (op het gebied van vrije tijd, cultuur en sport), mate van zelfredzaamheid, de gezinssituatie, het sociale netwerk en de fysieke/mentale gezondheid. Alsook wordt informatie gedeeld over het inburgeringstraject en de mogelijkheden van kinderopvang. Statushouders leggen daarnaast een leerbaarheidstoets af die zicht geeft op hoe snel de statushouder de taal kan leren en welk niveau deze binnen het inburgeringstermijn van drie jaar kan halen.

Dit tezamen informeert het **persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP)**. Het PIP wordt opgesteld door de inburgeringsconsulent in overleg met de statushouder. Als uitkomst wordt de statushouder in een passende leerroute geplaatst (onderwijsroute, B1-route, Z-route).

5 Mogelijk is een statushouder vóór koppeling aan de gemeente Roermond al begonnen met voorinburgering in het azc (georganiseerd door het COA).

Zodra het PIP is opgesteld, wordt de statushouder aangemeld bij de taalaanbieder en bij de aanbieder van de participatiecomponent (in geval van de Z-route). Dit markeert de start van de **leerroute**. Gilde Educatie verzorgt de B1-route & de Z-route. Gilde Opleidingen verzorgt de onderwijsroute. Naast formeel taalonderwijs is er ook informeel taalonderwijs, bijvoorbeeld door taalmaatjes. Jongere statushouders gaan regelmatig naar het taalcafé op initiatief van de bibliotheek. Volwassen statushouders worden met name via VluchtelingenWerk Nederland geholpen aan een taalstage (bij kleine werkgevers en non-profitorganisaties).

Ook starten dan de andere componenten van het inburgeringstraject. Gedurende het **participatieverklaringstraject (PVT)** leert de inburgeraar over kernwaarden van de Nederlandse samenleving. Dit duurt minimaal 12 uur en bevat een praktisch component. Voor mensen in de B1-route en de Z-route start ook de **Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)**, waarbij de inburgeraar kennismaakt met en voorbereid wordt op de Nederlandse arbeidsmarkt. Deze module is gericht op acht verplichte thema's met minimaal één activiteit gericht op praktische inzet van inburgeraars op de Nederlandse arbeidsmarkt. Het doel is om taaltrajecten te combineren met leren in de praktijk. In de gemeente Roermond lag dit belegd bij Westrom, de voormalige uitvoeringsorganisatie van de Participatiewet.^[6]

Gedurende het inburgeringstraject is de inburgeringsconsulent van de gemeente verantwoordelijk voor het monitoren van de voortgang van het leerroutetraject, waarbij regelmatig (maandelijks in het eerste jaar) voortgangsgesprekken worden gevoerd met de statushouder. De inburgering wordt afgesloten met een inburgeringsexamen of voor mensen in de Z-route wordt een eindgesprek gevoerd. Statushouders kunnen daarnaast via de gemeente ook ondersteuning van een persoonlijk begeleider krijgen.

2.1.2. Gezinsmigranten

Voor gezinsmigranten zijn niet alle onderdelen van de inburgering verplicht. Gezinsmigranten krijgen net als statushouders een inburgeringsconsulent toegewezen. De **brede intake, PIP, MAP** en **PVT** is ook op gezinsmigranten van toepassing. Samen met de inburgeringsconsulent bepalen gezinsmigranten het te bereiken taalniveau. Vervolgens regelen en betalen zij het taalonderwijs zelf.

6 Westrom is per 1 januari 2025 overgenomen door de gemeente Roermond en verder gegaan als Doon. Echter gezien we terugblikken, verwijzen we naar Westrom.

2.2. De inburgeraar in Roermond

In 2022 en 2023 zijn in totaal 111 mensen gestart met inburgeren, waarvan 80 statushouders en 31 gezinsmigranten. Het aandeel gezinsmigranten ligt daarmee net onder dan het landelijk gemiddelde van rond de 30%.^[7] De meeste statushouders komen uit landen uit Azië (ongeveer driekwart), gevolgd door Afrika (ruim één op de tien). De meeste gezinsmigranten komen eveneens uit Azië (één op de drie), wederom gevolgd door Afrika. Daarmee volgt het de landelijke trend.^[8]

De groep statushouders is ongeveer gelijk verdeeld wat betreft de verhouding vrouwen en mannen. Daarbij ligt het aandeel vrouwen hoger dan het landelijke gemiddelde van rond de 38%.^[9] In de groep gezinsmigranten is twee derde vrouw. Drie kwart is in 2023 gestart in met inburgering, de rest in 2022. Daarmee volgt het de landelijke trend.^[10]

De meeste statushouders volgen de B1-route (ongeveer de helft), nauw gevolgd door de Z-route (iets minder dan de helft). De onderwijsroute wordt door één statushouder gevolgd. Dit verschilt van de landelijke cijfers, waarbij 57% de B1-route, 13% de onderwijsroute en 29% de Z-route volgt.^[11]

Ongeveer evenveel gezinsmigranten zijn in 2022 als in 2023 gestart met inburgeren. De meeste gezinsmigranten volgen de B1-route (80%), gevolgd door de Z-route (20%). Ook hier ligt het aandeel gezinsmigranten in de B1-route lager dan het landelijke gemiddelde – 92% B1-route en 7% Z-route.^[12]

7 In totaal betreft dit 28% van de inburgeraars in Roermond. Bron: CBS (2025). [2. Samenstelling populatie inburgeringsplichtigen](#). Statistiek Wet Inburgering (SWI) 2024.

8 Ibid.

9 Ibid.

10 Ibid.

11 CBS (2025). [5. Inburgering in de vestigingsgemeente](#). Statistiek Wet Inburgering (SWI) 2024.

12 Ibid.

Tabel 2.1. Kenmerken inburgeraars Wi2021

		Statushouder (N = 80)		Gezinsmigrant (N = 31)	
		N	%	N	%
Gender					
	Man	42	52,5	12	38,71
	Vrouw	38	47,5	19	61,29
Jaar start inburgering (beschikking PIP)					
	2022	21	26,25	15	48,39
	2023	59	73,75	16	51,61
Leerroute					
	B1-route	42	52,5	25	80,65
	Onderwijs-route	1	1,25	0	0
	Z-route	37	46,25	6	19,35
Herkomst werelddeel					
	Afrika	10	12,5	9	29,03
	Azië	59	73,75	10	32,26
	Noord-Amerika	1	1,25	5	16,13
	Zuid-Amerika	1	1,25	0	0
	Europa	6	7,5	6	19,35
	Onbekend of staatloos	3	3,75	1	3,23

N = 111. Bron: administratiegegevens Gemeente Roermond, gedeeld 23 april 2025

2.3. De respondent

In totaal hebben 46 respondenten deelgenomen aan de vragenlijst, waarvan 45 respondenten de vragenlijst volledig hebben afgerond. 38 respondenten zijn statushouder en zeven zijn gezinsmigranten. Daarvan is slechts een klein deel van de respondenten (19,6%, n=9) gestart met de inburgering in 2022 en is het merendeel van de respondenten gestart in 2023 (80,4%, n=37).

De gemiddelde leeftijd van de respondent was 33,57 jaar. De leeftijd van statushouders varieerde van 20 tot 60 jaar. Het merendeel van de respondenten was tussen de 20 en 30 jaar (48,7%, n=19). Gezinsmigranten, die hebben deelgenomen aan het onderzoek, waren tussen de 20 en 50 jaar oud. Het gemiddelde lag tussen de 31 en 40 jaar.

Daarnaast waren 28 respondenten een man; deze vertegenwoordigden met name statushouders. Dertien van de 39statushouders en het merendeel van de gezinsmigranten (vijf van de zeven) was vrouw.

Het merendeel van de respondenten, die de vragenlijst heeft ingevuld, zijn Syrisch (n=16) gevolgd door Jemenitisch (n=5) en Irakees (n=4). Voor de overige respondenten betreft het veelal om één of twee personen die een nationaliteit vertegenwoordigden.

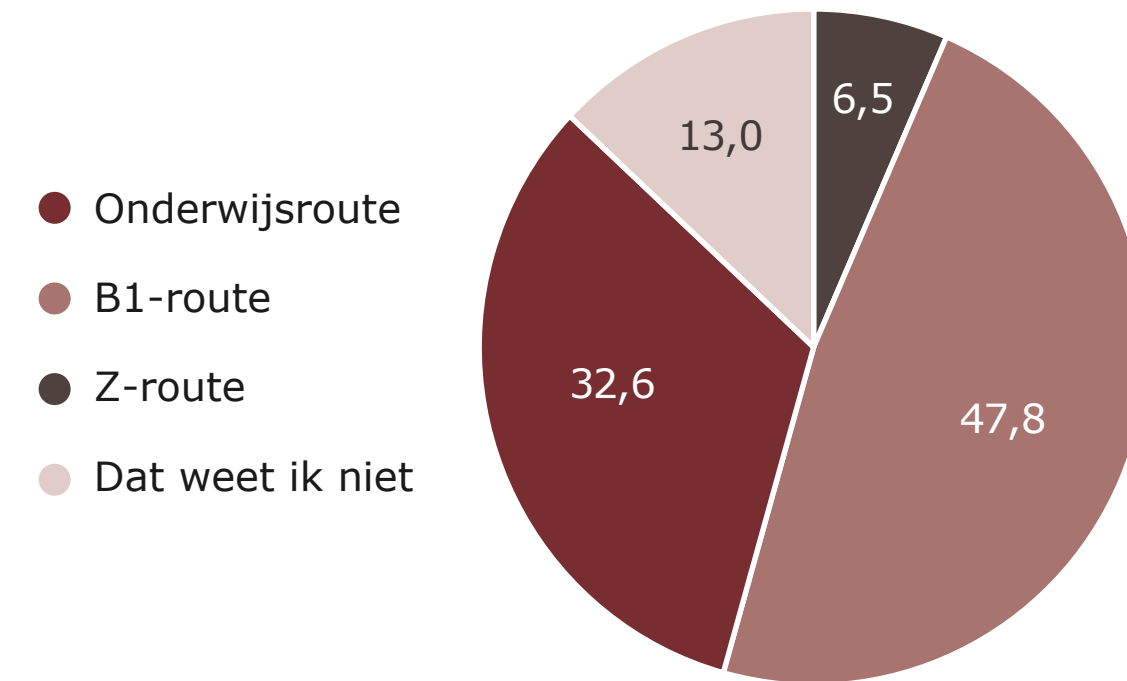
Tabel 2.2. Kenmerken respondenten enquête

		Totaal		Statushouder (N=39)		Gezinsmigrant (N=7)	
		N	%	N	%	N	%
Type							
	Statushouder	38	84,8				
	Gezinsmigranten	7	15,2				
Cohort							0,0
	2022	9	19,6	8	20,5	1	14,3
	2023	37	80,4	31	79,5	6	85,7
Leeftijd							
	20-30	21	45,7	19	48,7	2	28,6
	31-40	11	23,9	8	20,5	3	42,9
	41-50	10	21,7	8	20,5	2	28,6
	51-60	4	8,7	4	10,3	-	
Geslacht							
	Vrouw	18	39,1	13	33,3	5	71,4
	Man	28	60,9	26	66,7	2	28,6

Ook hebben we gecheckt in welke leerroute de inburgeringsplichtigen terecht zijn gekomen. Aangezien voor gezinsmigranten niet per se duidelijk is welke leerroute ze zitten, omdat ze vaak een taalniveau afspreken, hebben we het taalniveau aan de leerroute verbonden.

Ongeveer de helft van de respondent zitten in de B1-route (47,8%, n=22), waarvan 18 statushouders en vier gezinsmigranten. Gevolgd door de Z-route met ongeveer één op de drie respondenten, waarvan 12 statushouders en drie gezinsmigranten (32,6%, n=15). Geen gezinsmigrant zit in de onderwijsroute. Tot slot geven zes statushouders aan dat ze hun route niet weten.

Figuur 2. Leerroutes van de respondenten

Aan de hand van man/vrouw, statushouder/gezinsmigrant en cohort 2022/2023 hebben we gecheckt of de data representatief is voor de gehele groep inburgeraars onder cohort 2022 & 2023. Er zijn geen statistiek significante verschillen waardoor we kunnen aannemen dat de respondenten de bredere populatie vertegenwoordigt. Een verantwoording hiervan staat in bijlage 1.

3 Uitvoering van de inburgering vanuit perspectief inburgeraar

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe de inburgeraar in Roermond de verschillende componenten van het inburgeringstraject heeft ervaren. Per onderdeel rapporteren we over de antwoorden op de vragen uit de enquête.^[13] Dit vullen we aan met de opgehaalde bevindingen uit de focusgroepen. Waar relevant parafraseren de meningen van de deelnemers op een anonieme manier. Waar relevant beschrijven we verschillen tussen statushouders en gezinsmigranten, alsook mannen en vrouwen indien de verschillen statistiek significant zijn.

Gezien het verschil in wettelijke taken voor statushouders en gezinsmigranten, zijn paragrafen 3.1, 3.3, en 3.4 alleen van toepassing op statushouders. De overige paragrafen zijn relevant voor zowel statushouders en gezinsmigranten

3.1. Voorinburgering

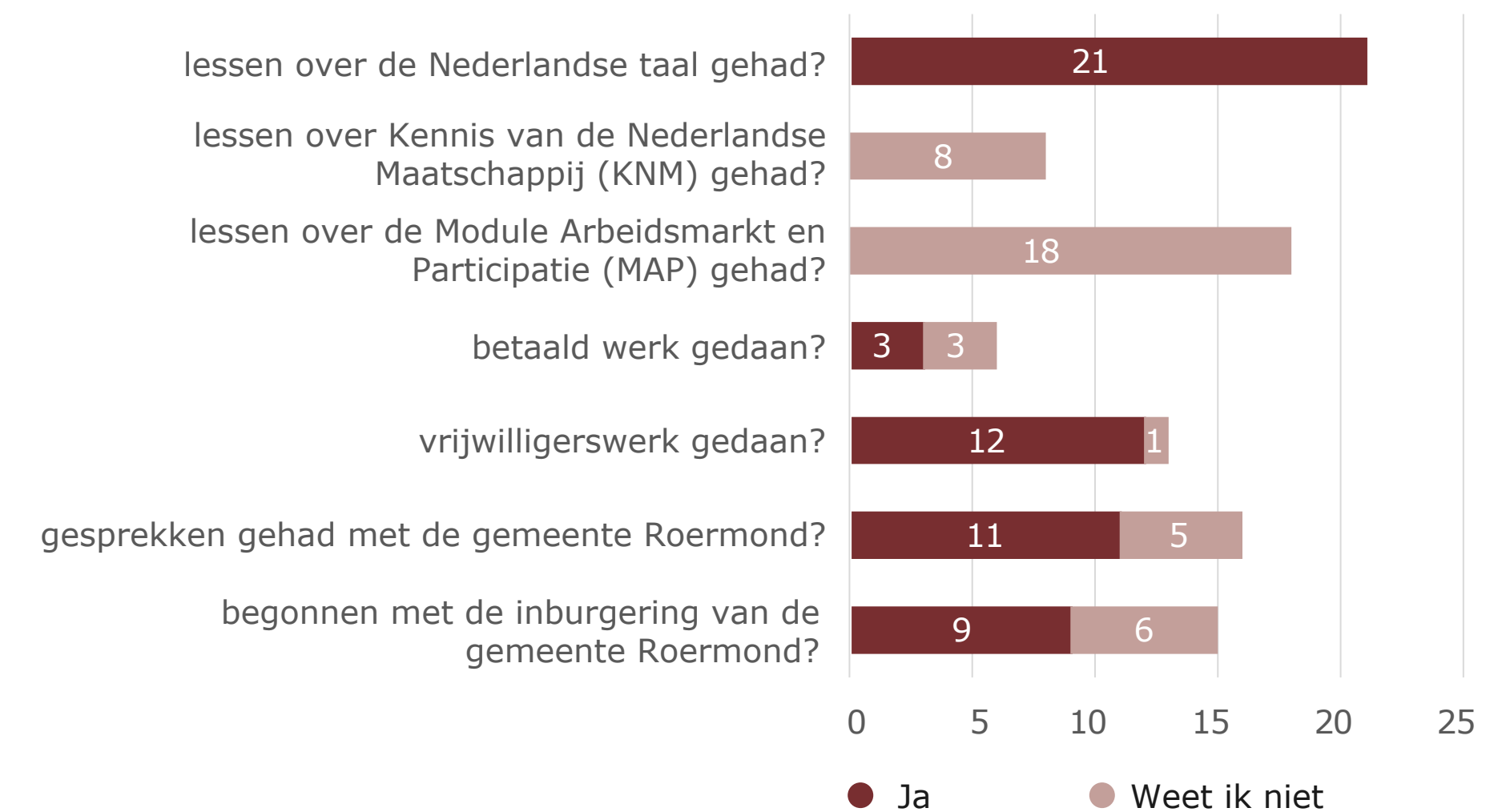
Zodra asielzoekers een status krijgen toegewezen, worden ze gekoppeld aan een gemeente, in dit geval aan gemeente Roermond. Op dat moment is er niet altijd meteen de mogelijkheid om te verhuizen naar de gemeente. In deze gevallen is het mogelijk om te starten met voorinburgering in het asielzoekerscentrum.

3.1.1. Resultaten vragenlijst

We hebben daarom aan statushouders gevraagd *of ze in het azc activiteiten gelinkt aan de voorinburgering hebben gedaan*. Ze konden daarbij meerdere opties invullen. Eenentwintig statushouders hebben deze vraag ingevuld (range 6-21).^[14] Daarbij komt naar voren dat allen lessen over de Nederlandse taal hebben gehad. Elf respondenten hebben daarnaast gesprekken gehad met de gemeente Roermond en negen waren reeds begonnen met de inburgering in het azc. Toch

geeft een groot gedeelte van de respondenten aan de activiteiten in het azc niet meer te kunnen herinneren.

Figuur 3. Heeft u in het azc.... (n=6-21)

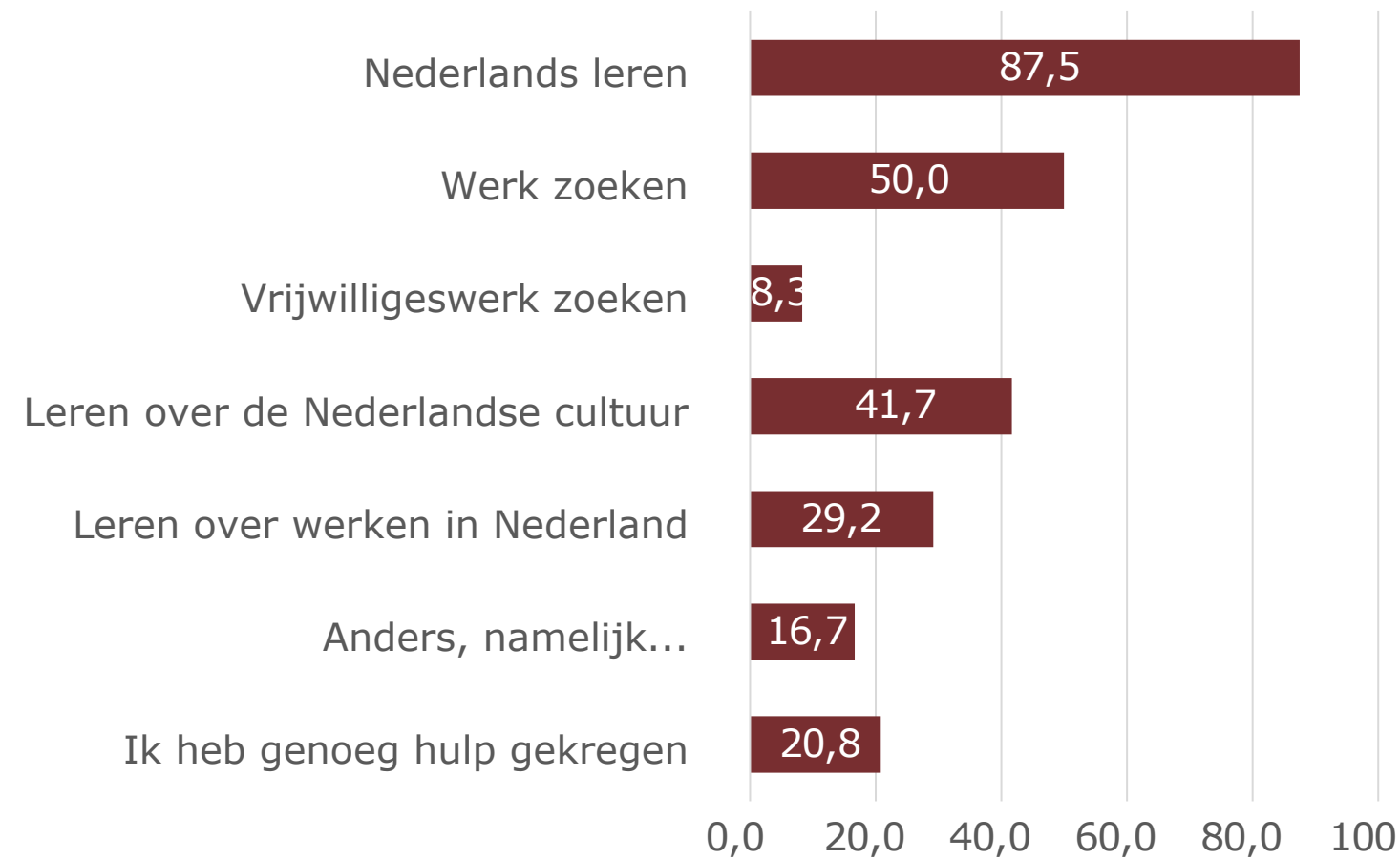
Ook hebben we statushouders gevraagd *waar ze nog meer hulp bij wilden toen ze in het azc woonden*. Ze konden daarbij meerdere opties invullen. In totaal hebben 24 respondenten een optie ingevuld. Gemiddeld geven ze 2,33 antwoorden.

Het merendeel geeft aan dat ze graag meer Nederlands hadden willen leren (87,5% n=21),gevolgd door hulp bij het zoeken van werk (50%, n=12) en leren over de Nederlandse cultuur (41,67%, n=10). Vier respondenten (16,7%) benoemen in de 'anders, namelijk' categorie dat ze graag meer ondersteuning hadden gehad bij interactie met de Nederlandse gemeenschap, en meer ondersteuning voor bepaalde kwetsbare groepen, zoals de LGBTQIA+ gemeenschap, of in geval van psychosociale problematiek. Daarnaast geven vijf respondenten (20,8%) aan dat ze voldoende hulp hebben gehad.

13 Per vraag kan het aantal respondenten verschillen, we verwijzen daarom altijd naar het aantal respondenten die die vraag hebben ingevuld. Zoals aangegeven in paragraaf 2.3 zijn de gepresenteerde cijfers representatief voor de gehele populatie.

14 Vanwege het wisselend aantal respondenten die de componenten hebben ingevuld, rapporteren we voor deze vraag alleen over het aantal respondenten.

Figuur 4. Waar wilde u meer hulp bij hebben toen u nog in het azc woonde? (n=24)

3.1.2. Overkoepelende blik

Niet iedereen kon de tijd in het azc goed herinneren. Ongeveer de helft van de statushouders had tijdens hun verblijf in het azc reeds contact met de gemeente. Daarnaast hebben allen les in de Nederlandse taal gehad. Toch had men hier graag meer ondersteuning bij gehad, en ook voor het leren van de Nederlandse cultuur. Ook komt uit de enquête naar voren dat ongeveer de helft vrijwilligerswerk heeft gedaan. Wel had men in het azc graag meer informatie ontvangen over werk zoeken en wat werken in Nederland betekent.^[15]

3.2. Brede intake en PIP

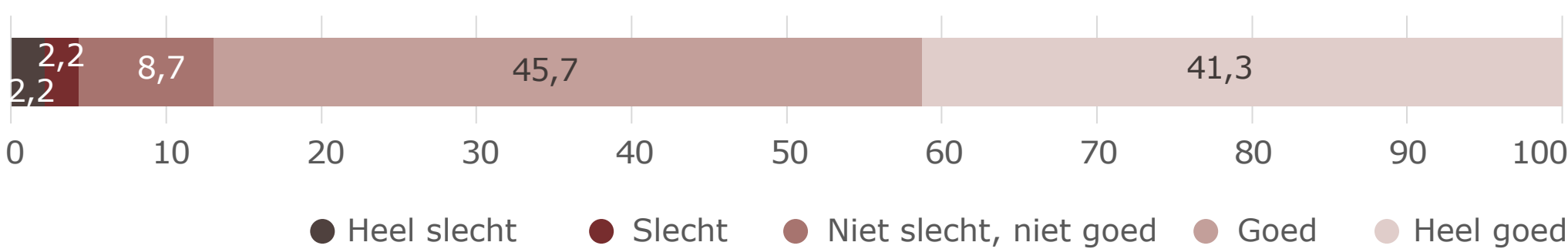
In de eerste tien weken nadat een inburgeringsplichtige in de gemeente komt wonen, dient de gemeente een Brede intake af te nemen met deze persoon. Dit is een gesprek (of meerdere gesprekken) waar de gemeente de inburgeringsplichtige leert kennen en zo zicht krijgt op diens situatie, doelen en opties in Nederland. Tijdens deze periode maakt de inburgeraar ook

een leerbaarheidstoets en stelt de gemeente aan het eind van de periode een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) op. In deze paragraaf staan we stil bij de ervaringen van de inburgeringsplichtigen met de Brede Intake en de leerbaarheidstoets, en of het opgestelde PIP aansluit bij de toekomstplannen van de inburgeraar.

3.2.1. Resultaten vragenlijst

Uit de enquête komt naar voren dat iedere inburgeringsplichtige één of meerdere gesprekken heeft gehad met iemand van de gemeente. Vervolgens hebben we de vraag gesteld *of men vond dat tijdens de Brede intake goed naar hun verhaal is geluisterd*. Het overgrote deel van de respondenten (87%) geeft aan dat ze vonden dat er goed tot heel goed naar hun verhaal is geluisterd. Slechts twee van de 46 respondenten geeft aan dat ze dit slecht tot heel slecht vonden. De overige respondenten geven aan dat ze dit niet slecht noch niet goed vonden.

Figuur 5. Vond u dat er tijdens de Brede intake goed naar uw verhaal is geluisterd? (n=46)

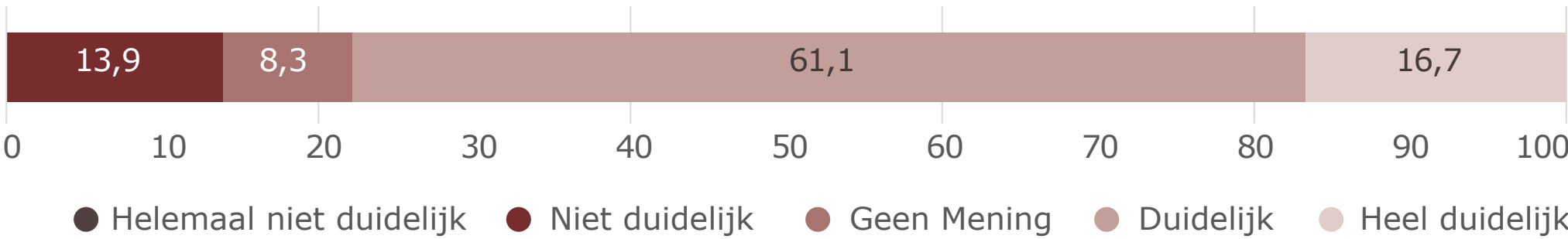
Tijdens de Brede intake maakt de inburgeringsplichtige een leerbaarheidstoets. Deze toets geeft aan tot op welk niveau de inburgeringsplichtige mogelijk de Nederlandse taal kan leren. Dit is één van de aspecten die wordt meegenomen in het bepalen van de leerroute.

We hebben de respondenten daarom gevraagd *of men een leerbaarheidstoets heeft gemaakt tijdens de Brede intake*. Ongeveer acht op de tien respondenten geven aan dat ze een leerbaarheidstoets hebben gemaakt (78,2%, n=36). Twee op de tien geven aan dat ze niet meer weten (19,8%, n=9). Eén respondent geeft aan deze niet gemaakt te hebben. Dit is een gezinsmigrant.

Ook hebben we de respondenten gevraagd, die aangaven een leerbaarheidstoets te hebben gemaakt, *of het duidelijk was waar de leerbaarheidstoets voor bedoeld is*. Acht op de tien respondenten geeft aan dat dit duidelijk tot heel duidelijk is (77,8%, oftewel n=28), echter vijf respondenten geven aan dat dit niet duidelijk is (13,9%).

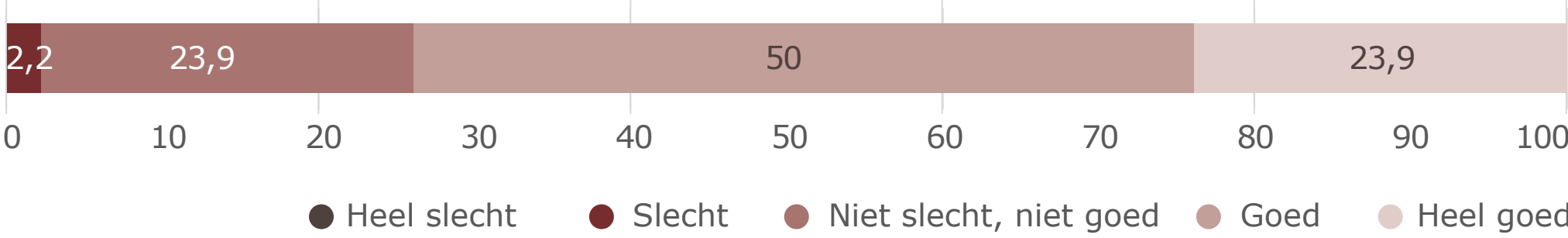
15 Tot 29 november 2023 mocht een asielzoeker slechts minder dan 24 weken betaald werken. Dit is sindsdien afgeschaft. Statushouders mochten echter wel werken. Maar dit gebeurde nog slechts beperkt. Met het Plan van aanpak 'Statushouders aan het werk' probeert SZW dit verder te stimuleren. Bron: Raad van State (2023, 29 november). [Asielzoeker mag meer dan 24 weken per jaar werken](#) & SZW (2022). Plan van [aanpak Statushouders aan het werk](#).

Figuur 6. Was het voor u duidelijk waar de leerbaarheidstoets voor was bedoeld? (n=36)

Daarnaast hebben we de vraag voorgelegd of het *PIP goed past bij hun plannen voor hun toekomst in Nederland*. Ongeveer drie op de vier respondenten (73,9%) geven aan dat ze dit goed tot heel goed vonden aansluiten bij hun plannen. Een groter deel (23,9%, oftewel n=11) geeft aan dat ze hier ambivalent tegenover staan. Eén respondent geeft aan dat dit heel slecht past bij hun plannen. Een verdere uiteen splitsing naar statushouders en gezinsmigranten laat zien dat met name gezinsmigranten iets minder positief tegenover het PIP staan dan statushouders. Dit verschil is statistisch significant.

Figuur 7. Past het PIP goed bij uw plannen voor uw toekomst in Nederland? (n=46)

3.2.2. Resultaten groepsgesprekken

Tijdens de groepsgesprekken die we gevoerd hebben geven de meeste deelnemers aan dat het eerste gesprek met de inburgeringsconsulent duidelijk en prettig was. Er was vaak een tolk aanwezig, wat hielp om alles goed te begrijpen. Men voelde zich gehoord en kon vragen stellen. Eén deelnemer vond dat niet alles duidelijk was, vooral over het Kennisexamen Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) en het Participatieverklaringstraject (PVT). Hij moest later zelf contact opnemen met de gemeente om meer uitleg te krijgen. Daarnaast worden persoonlijke omstandigheden (ziekte, zorg voor gezin) niet altijd voldoende meegenomen volgens inburgeraars in afspraken over uren taalles of (vrijwilligers)werk en verplichtingen.

“ Mijn consulent luisterde goed én hielp altijd. We zijn bijna als vrienden geworden. Ik kon alles vragen en kreeg altijd antwoord. – mannelijke statushouder

3.2.3. Overkoepelende blik

De eerste fase van het traject wordt door inburgeraars overwegend positief ervaren. Zowel uit de enquête als uit de groepsgesprekken blijkt dat men zich gehoord voelt tijdens de Brede intake en dat het PIP meestal aansluit bij toekomstplannen. Toch blijkt uit de groepsgesprekken dat persoonlijke omstandigheden, zoals ziekte of gezinszorg, niet altijd voldoende worden meegenomen.

3.3. Financieel ontzorgen

Gedurende de eerste zes maanden, nadat een statushouder in de gemeente komt te wonen, heeft de gemeente de verantwoordelijkheid om de statushouder financieel te ontzorgen. De gemeente Roermond betaalt de eerste zes maanden de huur, zorgverzekering en energierekening voor de statushouder. Na zes maanden is de statushouders hier zelf voor verantwoordelijk. Om hierin te ondersteunen kunnen uitvoerders cursussen aanbieden om een statushouder financieel zelfredzaam te maken. We hebben statushouders daarom gevraagd naar hun persoonlijke ervaringen met financiële ontzorging en financiële zelfredzaamheid.

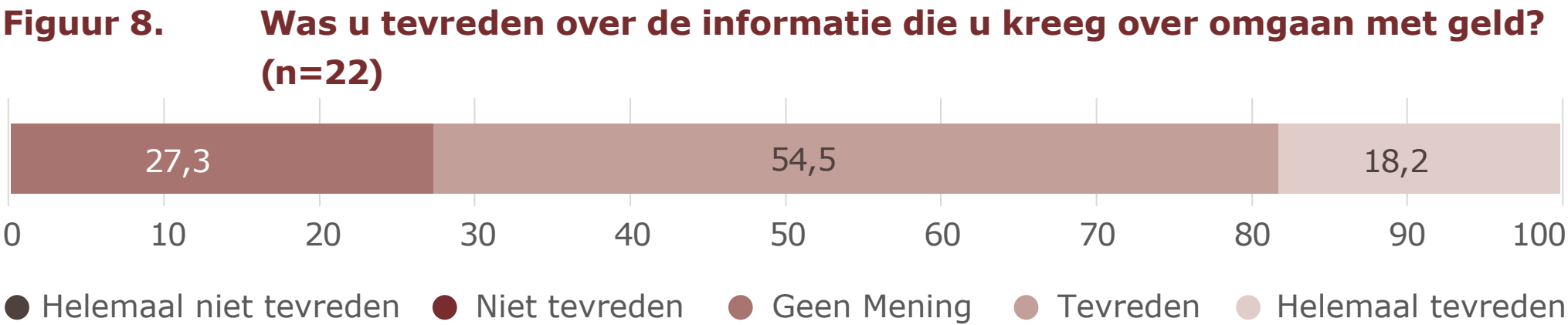
3.3.1. Resultaten vragenlijst

Allereerst hebben we gepolst hoe statushouders het vonden *dat de gemeente de vaste lasten betaalde*. Vijfentwintig van de 29 respondenten die deze vraag invulden (86,2%), geven aan dat ze het fijn vinden dat de gemeente de vaste lasten tijdens de eerste zes maanden in de gemeente betaalde. Vier van de 29 respondenten (13,8%) geven echter aan dit niet fijn te vinden.

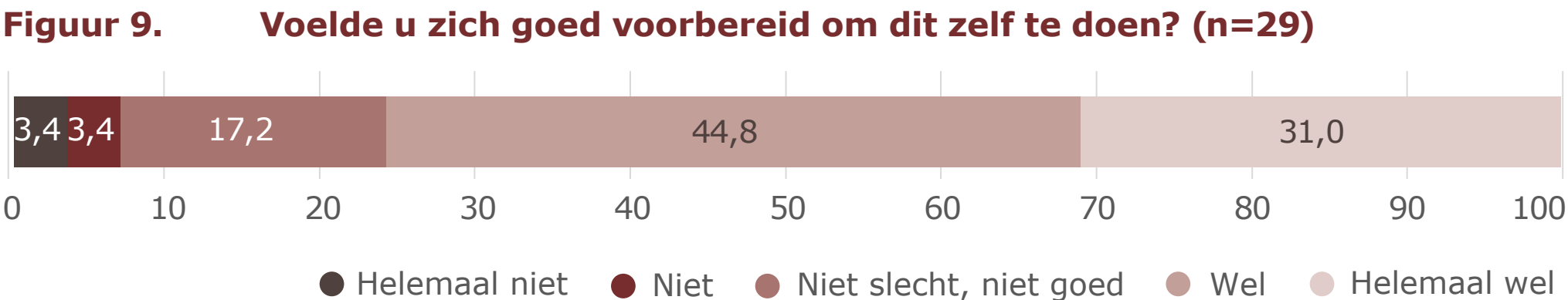
Vervolgens hebben we de respondenten gevraagd *of ze gedurende de eerste zes maanden ook informatie kregen over omgaan met geld*. Drie op de vier respondenten (75,9%, n=22) geven aan dat ze hierover informatie hebben ontvangen. Een kwart geeft aan geen informatie te hebben ontvangen (24,1%, n=7).

De personen, die hebben aangegeven informatie te hebben gekregen, hebben we vervolgens gevraagd *van wie ze informatie kregen over omgaan met geld*. Hier konden de respondenten meerdere antwoorden selecteren. In totaal hebben 22 respondenten geantwoord, daarbij selecteerden negen mannen twee antwoorden. Vijftien respondenten geven aan via VluchtelingenWerk informatie te hebben ontvangen én 15 via de gemeente (beide representeren 68,2% van de respondenten die de vraag hebben ingevuld). Slechts één persoon geeft aan informatie via de taalschool te hebben gekregen. Er zijn verder geen andere partijen betrokken.

Op de vraag *of men tevreden was over de ontvangen informatie* heeft 27,3% van de respondenten geen mening (n=6), het merendeel geeft aan tevreden tot helemaal tevreden te zijn (72,7%, oftewel 16 van de 22 respondenten).

Over het algemeen kijkt men positief terug. Na de eerste zes maanden was de statushouder zelf verantwoordelijk voor diens geldzaken. Op de vraag *of dat men zich goed voorbereid voelde om dit zelf te doen*, geeft ongeveer 75% aan dat ze zich goed tot helemaal goed voorbereid voelden – 75,8% (n=22), vijf respondenten (17,8%) staan hier ambivalent tegenover. Twee respondenten geven aan dat ze zich niet goed tot helemaal niet goed voorbereid voelden.

3.3.2. Resultaten groepsgesprekken

De eerste zes maanden waarin de gemeente vaste lasten betaalt, worden als positief ervaren. Daarna moest men zelf alles regelen, wat meestal lukte. Eén deelnemer kreeg onverwachte medische kosten en moest zelf oplossingen zoeken. Uiteindelijk heeft de deelnemer contact opgezocht met de gemeente en is toen belandt bij een persoonlijk begeleider die de begeleiding ondervangt van inburgeringsconsulenten als dat nodig is. Deze begeleider heeft de deelnemer geholpen met deze medische kosten.

3.3.3. Overkoepelende blik

De financiële ondersteuning in de eerste zes maanden wordt breed gewaardeerd.^[16] Respondenten geven in de vragenlijst aan dat deze periode rust biedt om te wennen. Ook informatie over geldzaken wordt door driekwart ontvangen en positief beoordeeld. Tegelijkertijd tonen de groepsgesprekken dat onverwachte kosten en beperkte flexibiliteit soms tot stress leiden, ondanks dat de meeste inburgeraars zich goed voorbereid voelen door de gemeente om zelf hun financiën te regelen.

3.4. Maatschappelijke begeleiding

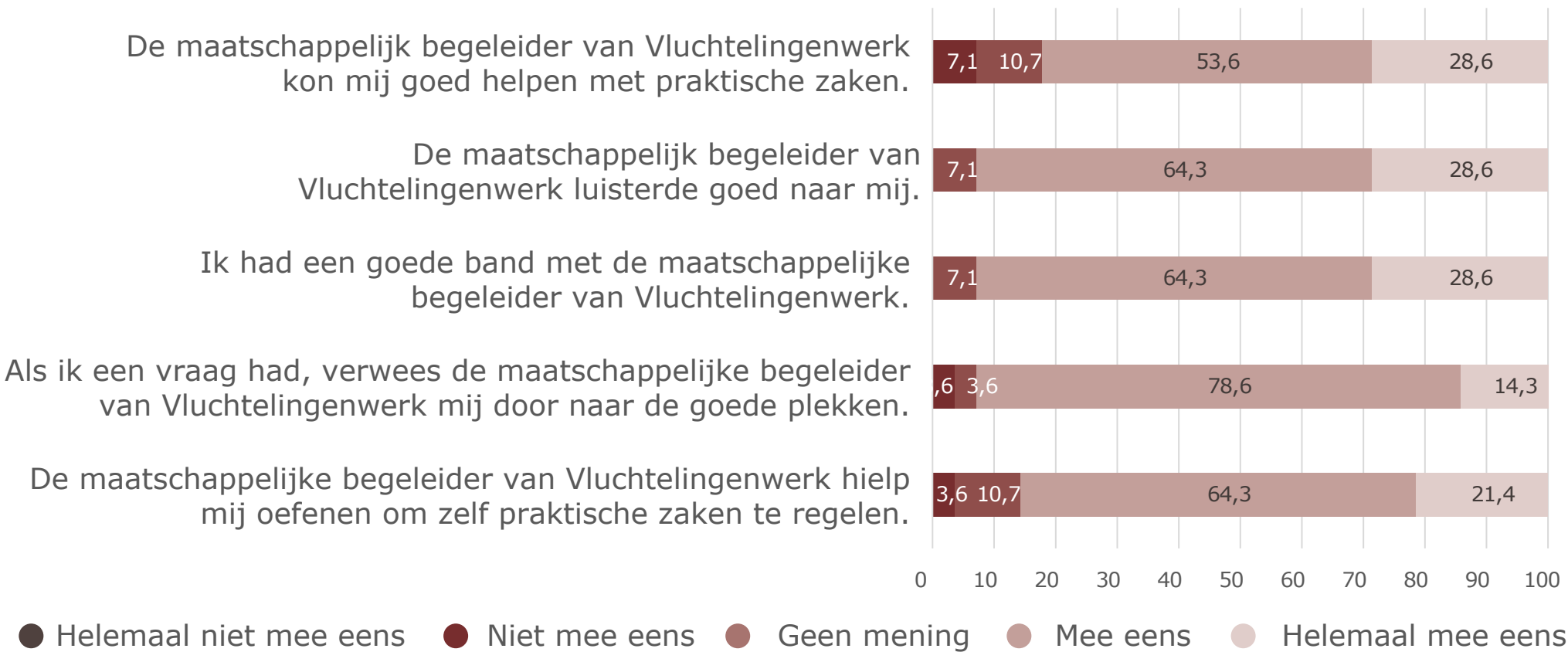
De eerste zes tot acht maanden dat een statushouder in gemeente woonachtig is, ontvangt deze ondersteuning van de maatschappelijke begeleider van VluchtelingenWerk Nederland. De maatschappelijk begeleider helpt de statushouder om zaken te regelen en kennis te maken met de buurt en gemeente.

3.4.1. Resultaten vragenlijst

We hebben de statushouders naar hun ervaringen gevraagd aan de hand van een vijftal stellingen. Achtentwintig respondenten hebben deze stellingen beantwoord.

16 Omdat deze bevindingen over financieel ontzorgen deels in tegenspraak zijn met eerdere signalen van inburgeraars, waarop de gemeente haar aanpak heeft aangepast, rijst de vraag of deze positieve terugblik het gevolg is van grotere afstand tot de situatie, of van herinneringsbias. Afhankelijk van hoeveel waarde een respondent aan een evenement hecht, zal deze dit over de tijd minder goed herinneren. Bron: Pouwer, F., Van der Ploeg, H.M., en Bramsen, I. (1998). *Dwalingen in de methodologie. II. Bias door vragenlijsten*. Nederlandse Tijdschrift voor Geneeskunde 142(27): pp. 1556-1558.

Figuur 10. Stellingen maatschappelijke begeleiding? (n=28)

Uit de stellingen komt naar voren dat de statushouders positief reflecteren op de maatschappelijke begeleiding die ze ontvingen. Vooral het feit dat de maatschappelijke begeleiders goed luisteren en een goede band weten op te bouwen met de statushouders draagt bij aan de positieve ervaring - 92,9% (n=26) is het hier mee eens of helemaal mee eens. Op een drietal stellingen (rondom het helpen met praktische zaken, het doorverwijzen naar de juiste instanties en zelf praktische zaken regelen) geeft een enkeling aan dat ze zich niet in de stelling kunnen vinden, maar het merendeel kan zich wel tot helemaal wel in deze stellingen vinden – range 82,2-92,9%. Zowel mannen en vrouwen ervaren de maatschappelijk begeleider als positief.

3.4.2. Resultaten groepsgesprekken

De begeleiding van VluchtelingenWerk Nederland wordt ook tijdens de groepsgesprekken door vrijwel iedereen positief beoordeeld. Men kreeg hulp bij praktische zaken zoals huisvesting, afspraken met artsen en het regelen van documenten. Na afloop van de termijn viel de ondersteuning weg, wat voor een enkele respondent lastig was.

“ Toen ik afspraken moest maken bij de dokter en het ziekenhuis voor een operatie kreeg ik goede begeleiding van VluchtelingenWerk Nederland. – vrouwelijke statushouder

3.4.3. Overkoepelende blik

De maatschappelijke begeleiding door VluchtelingenWerk Nederland wordt vrijwel unaniem positief beoordeeld. Inburgeraars ervaren praktische hulp en persoonlijke aandacht. Wel blijkt uit een van de groepsgesprekken dat het wegvallen van ondersteuning na enkele maanden voor sommige statushouders lastig is, vooral als er complexe zorgvragen spelen.

3.5. Taal

De gemeente Roermond is verplicht om taal in te kopen en inburgeringsonderwijs aan de statushouders aan te bieden. Gezinsmigranten zijn zelf verantwoordelijk voor het inkopen van taallessen.

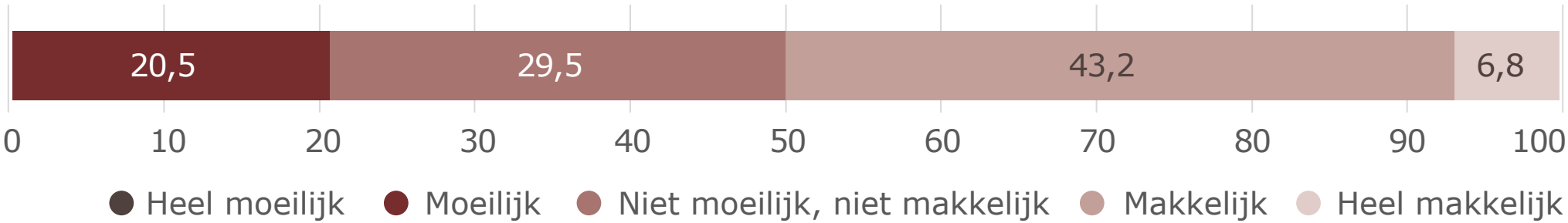
3.5.1. Resultaten vragenlijst

Van de 46 respondenten zijn er 44 *begonnen met het leren van de Nederlandse taal* (95,7%). Twee zijn er echter nog niet begonnen. Een verdere splitsing laat zien dat beide personen statushouder zijn. Als we vragen naar de reden waarom ze nog niet begonnen zijn, geeft één persoon aan niet te weten waarom deze nog niet begonnen is en één persoon geeft aan dat deze snel verwacht te beginnen.^[17]

Aan de respondenten, die aangaven dat ze met de taal begonnen zijn, hebben we gevraagd *hoe makkelijk ze het vinden om de Nederlandse taal te leren* aan de hand van een vijfpunt-Likertschaal van heel moeilijk naar heel makkelijk. Geen van de respondenten geeft aan dat ze dit heel makkelijk vinden. De helft (50%, n=22) vindt het moeilijk tot heel moeilijk, waarvan 9 respondenten aangeven het heel moeilijk te vinden. Ook staat een substantiële groep (43,2%, n=19) er ambivalent tegenover. Slechts drie respondenten (6,8%) geven aan dit makkelijk te vinden. Daarnaast vinden we geen statistisch significant verschil tussen statushouders en gezinsmigranten, maar wel tussen mannen en vrouwen. Het blijkt dat vrouwen het over het algemeen moeilijker vinden om de Nederlandse taal te leren.

17 De enquête is afgenomen tussen mei en augustus 2025. De respondent geeft aan dat deze in de maanden erop begint met de taallessen.

Figuur 11. Hoe makkelijk vindt u het om Nederlands te leren? (n=44)

Statushouder

Statushouders die in een leerroute komen, krijgen onderwijsaanbod aangeboden vanuit de gemeente. We hebben de statushouders gevraagd *hoe tevreden ze waren met de verschillende onderdelen van het taalonderwijs*. Gezien het misverstand rondom migrantengroepen zoals benoemd in paragraaf 1.2.2, hebben niet alle statushouders deze vraag ingevuld en hebben sommige de vragen voor gezinsmigranten ingevuld. Deze kregen daarom een andere vraag voorgelegd. We zullen hieronder voor beide rapporteren.

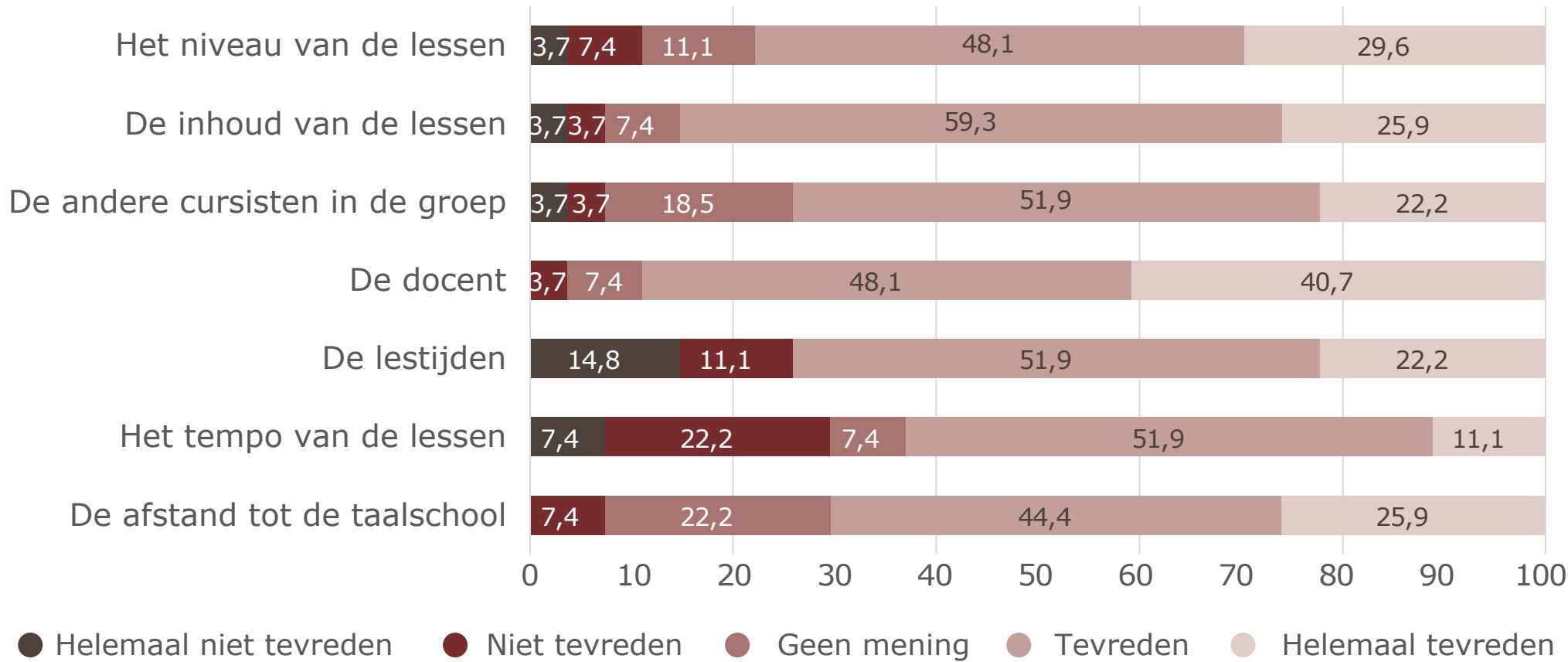
Zeventwintig respondenten hebben de vraag ingevuld *hoe tevreden bent u met de verschillende onderdelen van het taalonderwijs*. Het merendeel van de respondenten is tevreden tot heel tevreden met de verschillende aspecten (63% tot en met 88,8%), en slechts een klein deel kijkt er niet tevreden tot helemaal niet tevreden op terug (3,7-29,6%). Met name de docent wordt als een positief aspect benoemd met 88,8% (n=24). Dit wordt nauw gevolgd door de inhoud van de lessen (85,2% - n=23). Mannen en vrouwen zijn daarbij gemiddeld even positief over de verschillende onderdelen.

Het minst positief ervaren de respondenten de lestijden, zo benoemt één op de vier respondenten (25,9% - n=7) hier niet tot helemaal niet tevreden mee te zijn. Ook kijken statushouders niet altijd positief terug op het tempo van de les; alhoewel 63% (n=17) tevreden tot heel tevreden is, geeft 29,6% (n=8) aan hier niet tot helemaal niet tevreden mee te zijn.

De tien overige statushouders hebben daarentegen alleen de vraag voorgelegd gekregen *hoe tevreden ze zijn over de taallessen*. Daarvan heeft één respondent geen mening, zes statushouders geven aan tevreden te zijn en drie hier heel tevreden mee te zijn.^[18]

18 Gezien het lage aantal rapporteren we hier in cijfers en niet in percentages.

Figuur 12. Hoe tevreden bent u met de volgende onderdelen van het taalonderwijs...? (n=27)

Gezinsmigrant^[19]

Gezinsmigranten zijn zelf verantwoordelijk voor het organiseren en/of inkopen van hun taallessen. We hebben de zeven respondenten allereerst gevraagd *hoe ze Nederlands leren*. Zes respondenten geven aan dat ze Nederlands bij een taalschool of taalcursus leren. Een enkele gezinsmigrant leert de taal door zelfstudie.

Via taalschool/taalcursus

Vervolgens hebben we gecheckt *hoe ze de taalschool/taalcursus hebben gevonden*. Hierop konden ze meerdere antwoorden selecteren, gemiddeld geven ze 1,29 antwoorden. Een vijftal gezinsmigranten geeft aan dat de gemeente ze geholpen heeft met het vinden van de taalschool/taalcursus. Daarnaast benoemt men andere nieuwkomers, partners, andere familieleden of vrienden en het internet. Deze worden allen één keer geselecteerd.

Daarop hebben we gevraagd *wat gezinsmigranten belangrijk vonden bij het kiezen van een taalschool of taalcursus*. Hierop konden de respondenten meerdere antwoorden selecteren, gemiddeld geven ze 1,43 antwoorden. Zowel de lessen combineren met werk als de kwaliteit van de lessen

19 Gezien het lage aantal rapporteren we in deze subparagraaf in cijfers en niet in percentages.

worden door drie respondenten geselecteerd. De plek van de school wordt door twee gezinsmigranten belangrijk gevonden. Het minst belangrijk zijn de mogelijkheid om online lessen te volgen (n=1) en de kosten van de lessen (n=1).

Op de vraag *hoe vond u het om zelf een taalschool te vinden* geven zes gezinsmigranten antwoord. Hieruit komt naar voren dat vier respondenten er ambivalent in staan, twee respondenten geven echter aan dat ze dit moeilijk of zelfs heel moeilijk vonden.

Tot slot hebben we gevraagd *hoe tevreden ze zijn met de taallessen*. Drie gezinsmigranten geven aan hier tevreden mee te zijn, twee zijn heel tevreden en één gezinsmigrant heeft geen mening.

Zelf-studie

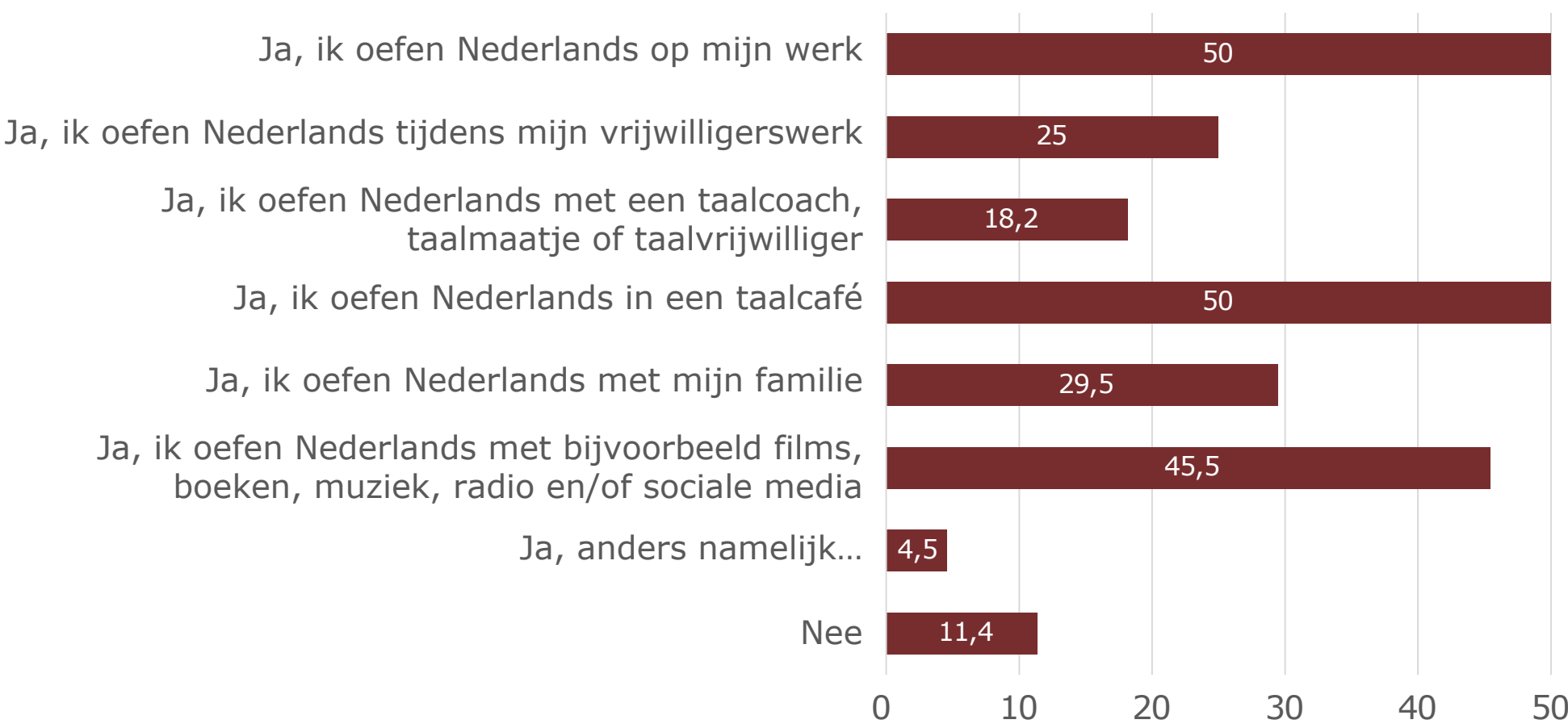
Daarnaast hebben we aan de gezinsmigrant gevraagd die heeft aangegeven zelfstudie te doen, *waarom deze ervoor gekozen heeft om de taal zelf te leren*. Daaruit komt naar voren dat de combinatie met werk en de kosten voor de lessen overwegingen zijn geweest om te kiezen voor zelfstudie.

Buiten de taallessen

Tot slot hebben we de inburgeraars gevraagd, die aangaven dat ze begonnen zijn met taallessen of cursus, *of ze de taal nog buiten de cursussen om oefenen*. Daarbij konden respondenten meerdere antwoorden selecteren. Gemiddeld geven ze twee antwoorden.

Vijf respondenten geven aan dat ze de Nederlandse taal verder niet buiten de lessen om oefenen. De overige 39 respondenten hanteren een mix van mogelijkheden. De top drie strategieën zijn: (1) het oefenen van Nederlands in een taalcafé (50%, n=22), (2) het oefenen van Nederlands op werk (50%, n=22) en (3) het oefenen van Nederlands via films, boeken, muziek, radio en/of sociale media (45,5%, n=20). Ook geven twee respondenten aan dit te oefenen tijdens medische bezoeken in de ‘anders, namelijk’ categorie.

Figuur 13. Oefent u de Nederlandse taal buiten de cursus? (n=44)

3.5.2. Resultaten groepsgesprekken

De meeste deelnemers vinden de lessen goed en duidelijk. Docenten worden vaak als positief ervaren. Men waardeert dat er aandacht is voor spreken, luisteren en schrijven. Echter de groepsgrootte wordt door meerdere respondenten als te groot ervaren. Kleine groepen zouden volgens hen meer persoonlijke aandacht geven.

Over het tempo zijn de meningen verdeeld: een enkele respondent geeft aan dat het tempo van de lessen soms te hoog is, vooral als er veel stof in een korte tijd wordt behandeld. Een oudere deelnemer vindt het tempo juist te snel en stelt aparte klassen voor oudere inburgeraars voor, omdat de deelnemer benoemt dat het lagere tempo eigen is aan ouder worden. Sommige gesproken inburgeraars noemen dat het lastig is als klasgenoten grote niveauverschillen hebben. Door veel klassenwisselingen en nieuwe instromers beginnen sommige docenten weer bij het begin, ondanks dat verschillende leerlingen al langer bezig zijn met de taallessen. Dit verstoort volgens hen het leerproces.

“De lessen zijn goed, ze zijn niet saai. Praten is moeilijk, lezen en schrijven lukt wel een beetje. Er komen wel steeds weer nieuwe mensen in de klas, die spreken andere talen, maar moeten Nederlands proberen te praten en dat is soms lastig. – vrouwelijke gezinsmigrant

“Ik wil graag meer structuur in de taallessen: eerst 5 woorden per dag leren, dan opbouwen naar 10, en daarna zinnen. Nu is het te chaotisch. – mannelijke statushouder

3.5.3. Overkoepelende blik

Het leren van de taal is een centraal thema en wordt door veel inburgeraars als moeilijk ervaren. De enquête laat zien dat de helft het leren van Nederlands lastig vindt. Deze bevinding wordt in de groepsgesprekken bevestigd. Uit de groepsgesprekken komt naar voren dat dit ook komt door te grote groepsgrootte, het al dan niet te hoge of te lage tempo en de niveauverschillen in de klassen. Hoewel men over het algemeen redelijk tevreden is over docenten en lesinhoud, blijkt dus dat er in sommige gevallen behoefte is aan kleinere groepen, meer structuur, ander tempo, minder wisselingen in klassen.

3.6. Participeren

Dualiteit staat voorop in de Wet inburgering. Daarbij gaat men uit dat taalverwerving wordt gecombineerd met participatie, bijvoorbeeld via stages, vrijwilligerswerk of andere vormen van maatschappelijke betrokkenheid.

3.6.1. Resultaten vragenlijst

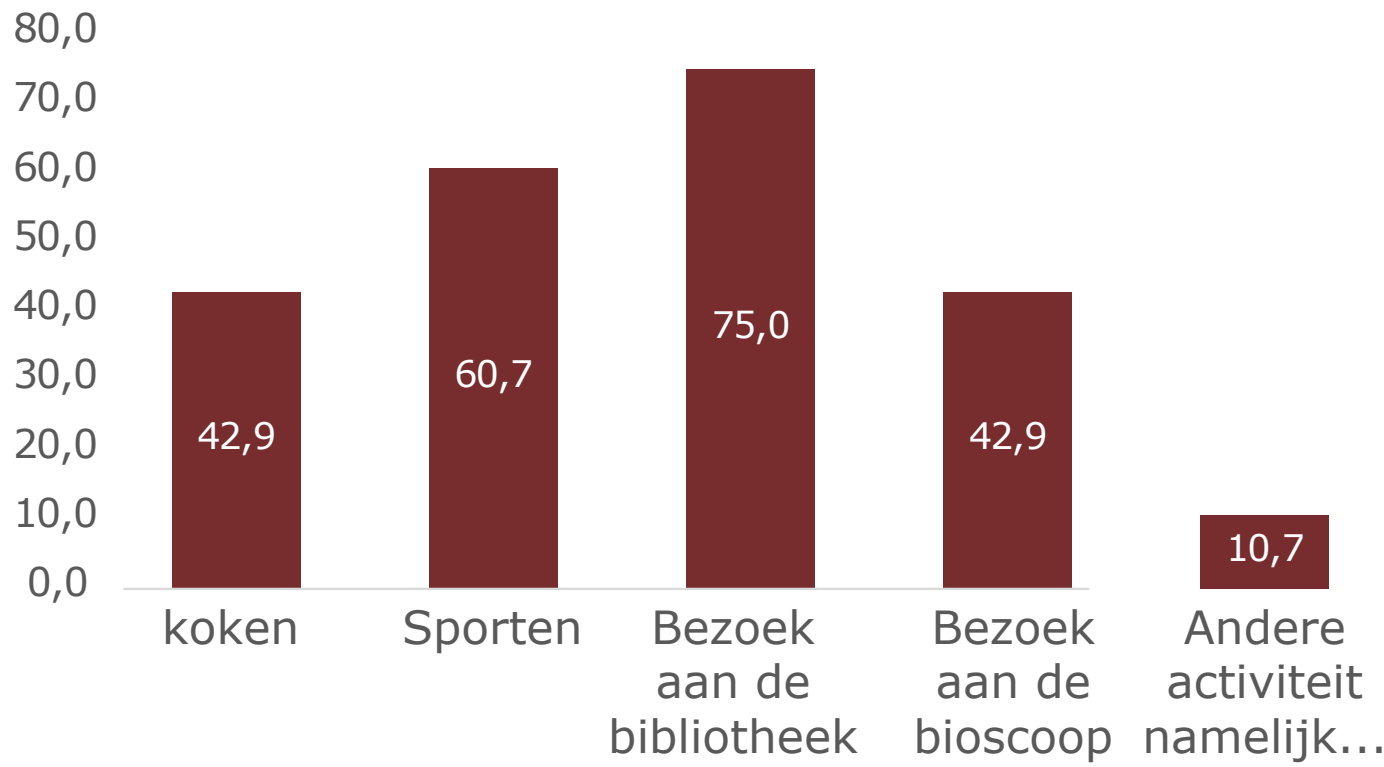
We hebben daarom gekeken naar verschillende componenten van participatie. Allereerst beschrijven we de verschillende activiteiten die rondom de inburgering worden georganiseerd voor statushouders. Vervolgens reflecteren we op de begeleiding naar werk via Doon (voorheen Westrom), verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. Tot slot staan we stil bij (vrijwilligers) werk.

Activiteiten rondom de inburgering^[20]

Rondom de inburgering worden er verschillende activiteiten voor statushouders georganiseerd om zo kennis te maken met Roermond. We hebben statushouders gevraagd of ze hebben deelgenomen aan een activiteit en zo ja, hoe ze dit hebben ervaren. Achtentwintig respondenten hebben deze vraag beantwoord.

Gemiddeld nemen statushouders deel aan 1,46 activiteit. Drie op de vier statushouders (75%, n=21) leggen een bezoek af aan de bibliotheek. Daarnaast nemen zes op de tien statushouders (60,7%, n=17) deel aan sportactiviteiten. Iets minder dan de helft heeft gekookt of een bezoek aan de bioscoop gedaan. ‘Anders, namelijk’ werd door drie mensen geselecteerd, hierbij geven ze als voorbeelden op: fietsen, shoppen, contact met de lokale bevolking en een museumbezoek.

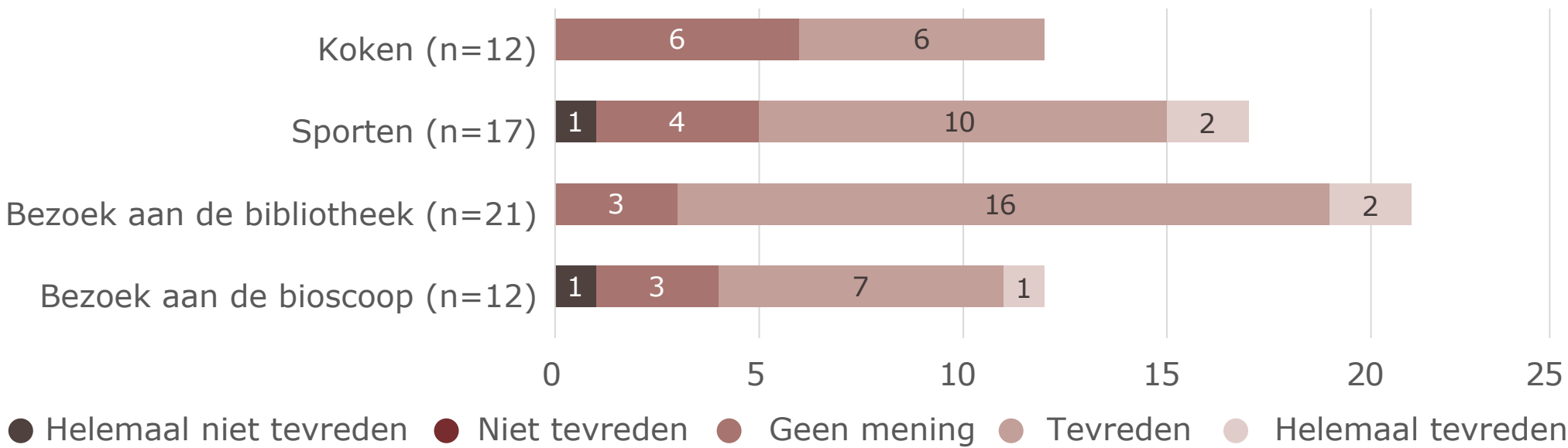
Figuur 14. Hebben jullie deelgenomen aan de volgende activiteiten? (n=28)

Op de vraag hoe ze dit ervaren blijkt men veelal positief terug, vooral op sporten en het bezoek aan de bibliotheek blijkt men tevreden tot heel tevreden op terug (respectievelijk 12 van de 17 respondenten en 18 van de 21 respondenten). Tegelijk wordt zowel het bezoek aan de bioscoop als sporten door één respondent zeer negatief ervaren. Dit zijn verschillende respondenten

20 In dit onderzoek gaan we verder niet in op het participatiecomponent omdat in de praktijk blijkt dat statushouders niet goed zicht hebben op wanneer iets nu onder participatiecomponent, onder MAP of PVT valt, en wanneer niet. Daarom hebben we in overleg met de gemeente Roermond ervoor gekozen om te kijken naar activiteiten rondom de inburgering, begeleiding vanuit Westrom en ervaring met (vrijwilligers)werk.

Figuur 15. Hoe tevreden bent u over de volgende activiteiten?

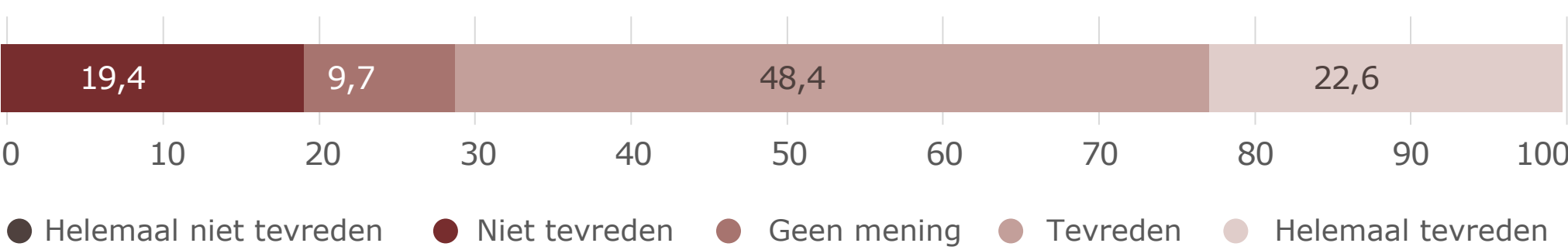
Begeleiding naar werk

Per 1 januari 2025 is Westrom overgenomen door de gemeente Roermond en verdergegaan als Doon. Gedurende het begin van de inburgering van deze cohorten kenden velen de uitvoerende partij van de Participatiewet nog als Westrom.

We hebben daarom onder de respondenten gecheckt *of zij ondersteuning kregen van Westrom*. Zesenvestig respondenten vulden de vraag in. Daarbij geeft 67,4% van de respondenten (n=31) aan dat zij hulp hebben gehad en 32,6% van de respondenten (n=15) dat zij geen hulp van Westrom hebben ontvangen. Daarbij hebben vier van de zeven gezinsmigranten die de enquête hebben ingevuld, ondersteuning ontvangen. Een verdere analyse toont aan dat er geen statistisch significante verschillen zijn tussen het aandeel mannen en vrouwen dat ondersteuning heeft ontvangen, alsook statushouders en gezinsmigranten.

Vervolgens hebben we de 31 respondenten, die aangaven dat ze begeleiding ontvangen van Westrom, de stelling voorgelegd: *Westrom geeft goede begeleiding naar werk*. Hier konden ze op basis van een vijfpunt-Likertschaal aangeven in hoeverre ze het hiermee eens waren. 22,6% van de respondenten (n=7) geeft aan het helemaal eens te zijn met deze stelling, en 48,4% (n=15) stelt het hiermee eens te zijn. Toch geven twee op de tien respondenten aan dat ze het niet eens zijn met de stelling (19,4%, n=6). Hoewel de verschillen tussen man/vrouw en statushouder/gezinsmigrant niet statistiek significant zijn, geven wel relatief vaker een vrouw en een gezinsmigrant aan dat ze het niet eens zijn met de stelling.

Figuur 16. Stelling begeleiding naar werk: Westrom geeft goede begeleiding naar werk (n=31)

Ervaring met werken

Ook hebben we aan alle respondenten gevraagd wat hun ervaring is met werken, al dan niet in de vorm van een betaalde baan of vrijwilligerswerk. Ten eerste hebben we gecheckt *of dat de respondenten hebben gewerkt sinds dat ze een verblijfsvergunning hebben* en zo ja, wat voor werk. Daarbij konden respondenten meerdere antwoorden geven. Het merendeel van de respondenten geeft één antwoord, vier respondenten hebben twee antwoorden geselecteerd.

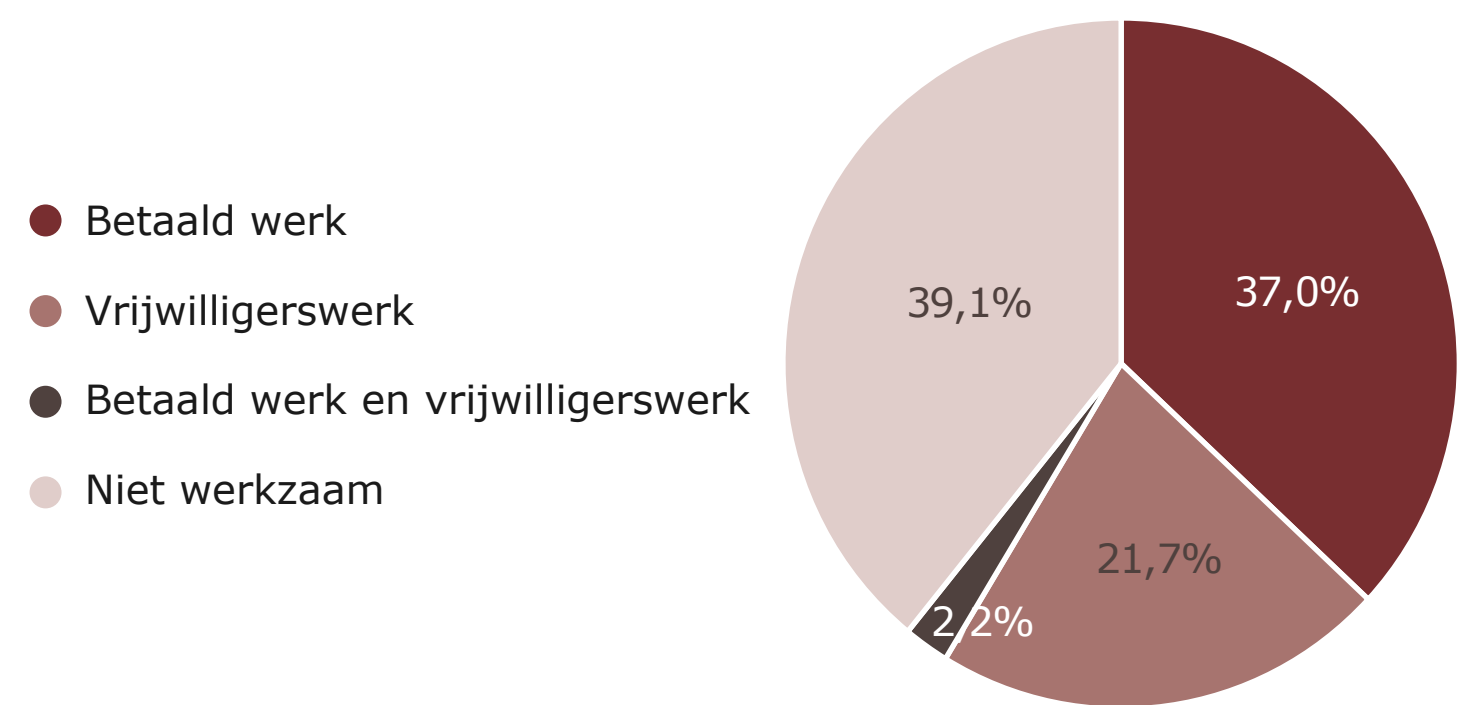
Figuur 17. Heeft u gewerkt sinds u uw verblijfsvergunning heeft? (n=46)

Zesendertig van de 46 respondenten geven aan dat ze hebben gewerkt sinds hun verblijfsvergunning (78,3%), tien respondenten (21,7%) hebben nog geen werkervaring opgedaan. Het merendeel heeft daarbij betaalde werkervaring opgedaan (43,5%, n=20) of in de vorm van vrijwilligerswerk (32,6%, n=15). Slechts een klein aandeel heeft dit via eens stage of werkervaringsplek opgedaan (10,9%, n=5).

Ook hebben we gecheckt onder degenen die werkervaring hebben of men nu betaald werk of vrijwilligerswerk heeft. Daarvan geeft de helft (50% n=18) aan dat ze ten tijde van de enquête betaald werk hebben en 30,6% (n=11) dat ze vrijwilligerswerk doen. Eén respondent heeft daarbij zowel betaald werk als vrijwilligerswerk geselecteerd. Acht respondenten (22,2%) – allen statushouders - benoemen dat ze momenteel geen werk (meer) hebben. Als we vragen naar *de redenen waarom men momenteel geen betaald werk of vrijwilligerswerk doet* zeggen de respondenten dat dit veelal vanwege gezondheidsredenen is. Daarnaast geven twee respondenten aan dat ze momenteel werk zoeken, dat al dan niet past bij hun kwalificaties.

Figuur 18. Werkzaam ten tijde van de enquête (n=46)

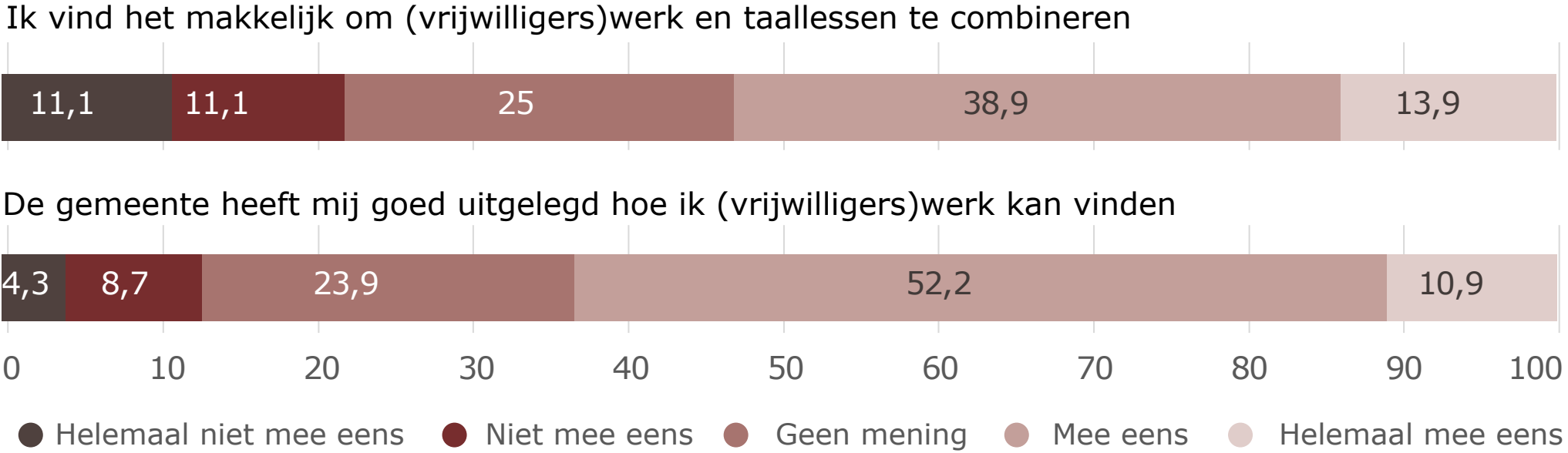
Effectief betekent dit dat ten tijde van de enquête 17 van de 46 respondenten (37%) betaald werk verrichten, 10 van de 46 respondenten (21,7%) vrijwilligerswerk doen, en 1 respondent (2,2%) zowel vrijwilligerswerk alsook betaald werk.^[21] Op het moment van de enquête werken 18 van de 46 respondenten niet (39,1%) – waarvan 10 helemaal nooit hebben gewerkt en acht respondenten wel gewerkt hebben, maar momenteel geen werk hebben.

Ook hebben we deze respondenten een tweetal stellingen voorgelegd. Allereerst om te checken *of ze het makkelijk vinden om (vrijwilligers)werk en taallessen te combineren*. Daarnaast hebben we gecheckt of de gemeente goed heeft uitgelegd aan de respondent hoe deze (vrijwilligers)werk

kan vinden. Op de stelling hoe makkelijk ze het vinden om de taallessen met (vrijwilligers)werk te combineren geeft iets meer dan de helft aan dat ze hiermee eens tot en met helemaal eens zijn (52,8%, n=19). Niettemin vinden twee op de tien respondenten dit wel lastig en zijn het er dan ook niet tot helemaal niet met de stelling eens (22,2%, n=8).

Als we vervolgens checken *of de gemeente goed heeft uitgelegd hoe ze (vrijwilligers)werk kunnen vinden*, geven ongeveer zes op de tien respondenten aan dat ze het hier mee eens tot helemaal mee eens zijn (63,1%, n=29). Een klein aandeel geeft aan dat de gemeente dit niet goed heeft uitgelegd en zijn het er dan ook niet tot helemaal niet met de stelling eens (13%, n=6). Zowel mannen en vrouwen als statushouders en gezinsmigranten geven vergelijkbare antwoorden op de stellingen.

Figuur 19. Stellingen over werk (n=36)

3.6.2. Resultaten groepsgesprekken

De meeste inburgeraars doen vrijwilligerswerk via Doon. Dit wordt door inburgeraars gezien als een manier om bezig te blijven en iets terug te doen, maar het draagt niet altijd bij aan taalontwikkeling. Een veelgehoorde reden: men werkt vaak met mensen van dezelfde afkomst, en zit vaak met hen tijdens de pauze en spreekt daardoor weinig Nederlands. Sommigen ervaren het werk als nuttig, anderen zien het vooral als verplichting. Uit de groepsgesprekken blijkt dat de inburgeraars graag meer contact hebben met anderen, om zo de Nederlandse taal beter te leren.

Verschillende deelnemers van de groepsgesprekken laten weten graag ondersteund te worden in werk vinden die bij hun interesse, opleiding en ervaring past. Daarbij geven de statushouders ook aan dat het taalniveau een grote barrière vormt. Een andere barrière die genoemd wordt in de groepsgesprekken is de druk om te werken, ook bij ziekte. Eén deelnemer geeft aan dat het

21 Een analyse op nationaal niveau stelt ons alleen in staat om iets te zeggen over betaald werk. Uit de landelijke cijfers komt naar voren dat ongeveer 40% van de inburgeraars eind 2024 in loondienst waren. Daarmee ligt Roermond iets lager. Voor vrijwilligerswerk kunnen we helaas geen vergelijking trekken. Bron: CBS (2025). [6. Doelbereik](#). Statistiek Wet Inburgering (SWI) 2024.

werk fysiek zwaar was en dat er ondanks ziekte en ziekenhuisbezoeken weinig rekening werd gehouden met de persoonlijke situatie. De verplichting om uren te halen bleef bestaan, wat leidde tot stress en vermoeidheid.

“ Ik ben hoogopgeleid in mijn thuisland, maar nu raadde mijn contactpersoon aan om in een winkel te werken. Bij een andere, soortgelijke baan werd ik afgewezen omdat mijn opleidingsniveau juist te hoog was. Maar voor een passende baan in mijn veld kom ik niet in aanmerking doordat mijn taalniveau te laag is. Ik wil passend werk op niveau, maar de taal is een probleem. – mannelijke statushouder

3.6.3. Overkoepelende blik

Zes op de tien inburgeraars doen ten tijde van de enquête vrijwilligerswerk of betaald werk, maar het combineren met taallessen of zorgen thuis is niet altijd eenvoudig. Uit de groepsgesprekken blijkt dat vrijwilligerswerk vaak weinig bijdraagt aan taalontwikkeling, omdat men vooral met mensen van dezelfde afkomst werkt. Zowel kwantitatieve als kwalitatieve data tonen aan dat passend werk vinden lastig is door taalbarrières en dat druk om te werken bij ziekte stress kan veroorzaken.

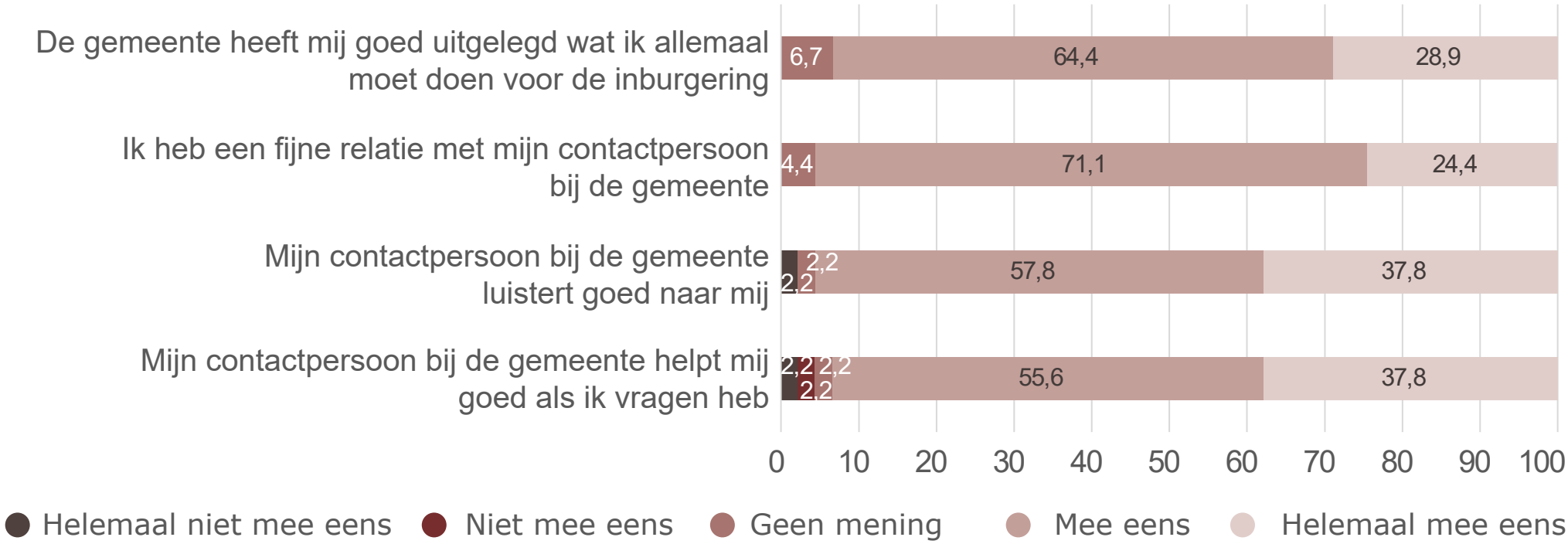
3.7. Begeleiding door gemeente

De gemeente heeft een belangrijke rol in de begeleiding van de inburgeringsplichtige gedurende het inburgeringstraject. Daarbij heeft de inburgeringsconsulent de mogelijkheid om maatwerk toe te passen.

3.7.1. Resultaten vragenlijst

Om te toetsen hoe de inburgeringsplichtigen de begeleiding hebben ervaren hebben we een viertal stellingen voorgelegd. Deze zijn door 45 respondenten ingevuld.

Figuur 20. Stellingen begeleiding door gemeente (n=45)

Uit de antwoorden op de stellingen komt naar voren dat de inburgeraars tevreden zijn over hun *contact met de gemeente*. De inburgeringsconsulent legt goed uit wat de inburgeringsplichtige moet doen voor de inburgering (93,3%) en ook geven de inburgeraars aan dat ze een fijne relatie met de inburgeringsconsulent hebben (95,5%). Ook geeft bijna iedereen aan dat de contactpersoon goed luistert (95,6%) en helpt als ze vragen hebben (93,4%). Toch geven één á twee respondenten aan dit laatste minder goed ervaren te hebben.

Statushouders kunnen via de gemeente ook ondersteuning van een *persoonlijk begeleider* krijgen naast de inburgeringsconsulent. Van de 28 statushouders geven 18 respondenten aan dat ze een persoonlijk begeleider hebben gehad, zeven hebben dit niet gehad en drie weten dit niet meer. Uit de enquête komt naar voren dat degenen die een persoonlijk begeleider hebben gehad, hier tevreden tot helemaal tevreden mee zijn (tien tevreden en zeven helemaal tevreden).^[22]

Tot slot, hebben we de inburgeringsplichtigen nog gevraagd *of de gemeente ze beter hadden kunnen helpen met de inburgering*. Ongeveer een vierde van de respondenten (26,7%, n=12) geeft aan dat dit gekund had. Op de vraag waarmee komen diverse antwoorden naar voren:

- Het bieden van een laptop of financiële ondersteuning hiervoor;
- Verbinden van hoogopgeleide statushouders aan bedrijven die passen bij hun kwalificaties;
- Meer Nederlandse les waarbij men samen kan leren;

22 Voorafgaand de vragen over de persoonlijk begeleider hadden we een toelichting gegeven. We kunnen niet met zekerheid zeggen of dat de respondenten dit juist hebben ingevuld of mogelijk met maatschappelijk begeleider hebben verward.

- Flexibele roosters of meer lestijden;
- Ondersteuning bij inrichting van huis.

Daarnaast geeft een enkeling aan dat het goed zou zijn om met een Nederlands persoon – al dan niet toegewezen door de gemeente – de taal te oefenen. Door gezinsmigranten wordt benoemd dat de mogelijkheid om in de regio Nederlands tot B1-niveau te leren er niet is en/of dat men graag een tegemoetkoming in de leskosten zou hebben. Dit ligt echter voorbij de verantwoordelijkheid van de gemeente.

3.7.2. Resultaten groepsgesprekken

De meeste deelnemers aan de groepsgesprekken zijn tevreden over hun contactpersoon bij de gemeente. Ze voelen zich gehoord en krijgen uitleg.

Enkele respondenten plaatsen een kritische kanttekening bij het intensieve traject van de Z-route (800 uur taallessen en 800 uur participatie). Deelnemers geven aan dat er weinig ruimte is om rekening te houden met ziekte, gezinszorg of andere persoonlijke omstandigheden. Eén van de inburgeraars noemt dat diens taaldocent veel lessen gemist had, en dat de inburgeraar dit zelf binnen de drie jaar werd geacht in te halen, in plaats van dat er uitstel verleend werd doordat de lessen uitvielen vanuit de taalschool of -docent.

Een andere deelnemer geeft aan dat er weinig ruimte is om rekening te houden met persoonlijke omstandigheden. Ondanks een zieke partner en zorg voor kinderen moeten de verplichte uren voor participatie worden gehaald. Toen er een vakantie werd aangevraagd en bewijs werd geleverd, werd de uitkering gekort omdat er niet gewerkt kon worden bij de werkplek. Dit leidde tot stress en het gevoel gedwongen te worden te werken.

Daarnaast kon een deelnemer door een operatie een flink aantal maanden niet deelnemen aan taallessen. De gemeente had volgens de deelnemer aangegeven dat iemand zou langskomen om te helpen met het huishouden en om taalondersteuning te bieden, maar deze hulp kwam niet. Hierdoor loopt de deelnemer achter in het traject.

Tot slot noemen deelnemers een aantal punten waar ze graag wat meer hulp hadden gehad. Eén deelnemer geeft aan dat digitale zaken zoals het afsluiten van internet of het regelen van online afspraken soms ingewikkeld is. Een andere deelnemer benoemt dat hulp bij het regelen van sportactiviteiten of zwemles, vooral de financiële kant hiervan, welkom was geweest. Deze deelnemer heeft hier om gevraagd, maar merkte op dat er vervolgens niets gebeurde.

3.7.3. Overkoepelende blik

De relatie met de gemeente wordt overwegend positief beoordeeld: men voelt zich gehoord en goed geïnformeerd. Toch signaleren de groepsgesprekken dat er weinig ruimte is voor maatwerk bij persoonlijke omstandigheden, zoals ziekte of zorg voor kinderen. Dit sluit aan bij de 27% die aangeeft dat de gemeente hen beter had kunnen ondersteunen.

3.8. Algemene ervaring

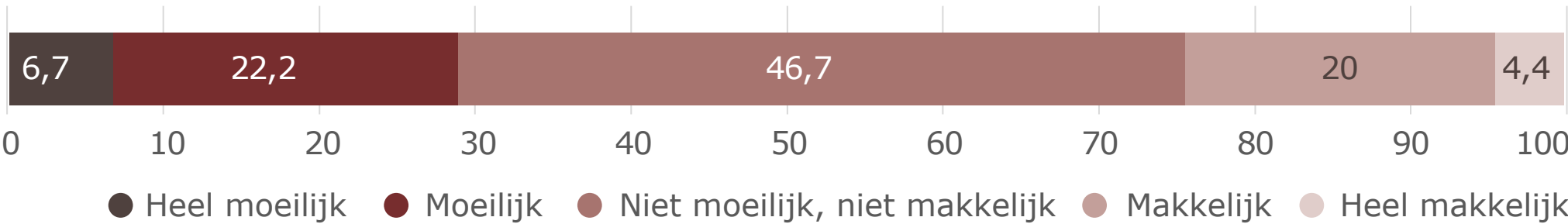
Om zicht te krijgen op de algemene ervaring en mogelijke contextfactoren die het volgen van het inburgeringstraject beïnvloeden, hebben we de respondenten een aantal vragen voorgelegd.

3.8.1. Resultaten vragenlijst

Deze vragen zijn aan bod gekomen in de vragenlijst en door 45 inburgeraars beantwoord.

Allereerst hebben we getoetst *hoe de respondenten vinden dat hun inburgeringstraject verloopt*. Daarbij zien we dat slechts iets minder dan een kwart van de respondenten dit makkelijk tot heel makkelijk vindt (24,4%, n=11). Tegelijk geeft ook iets meer dan een kwart aan dit toch moeilijk of heel moeilijk te vinden (28,9%, n=13). Iets minder dan de helft staat hier ambivalent in (45,7%, n=21). Daarbij zijn er geen statistiek significante verschillen tussen statushouders en gezinsmigranten; mannen en vrouwen; of tussen de cohorten, in hoe ze dit ervaren.

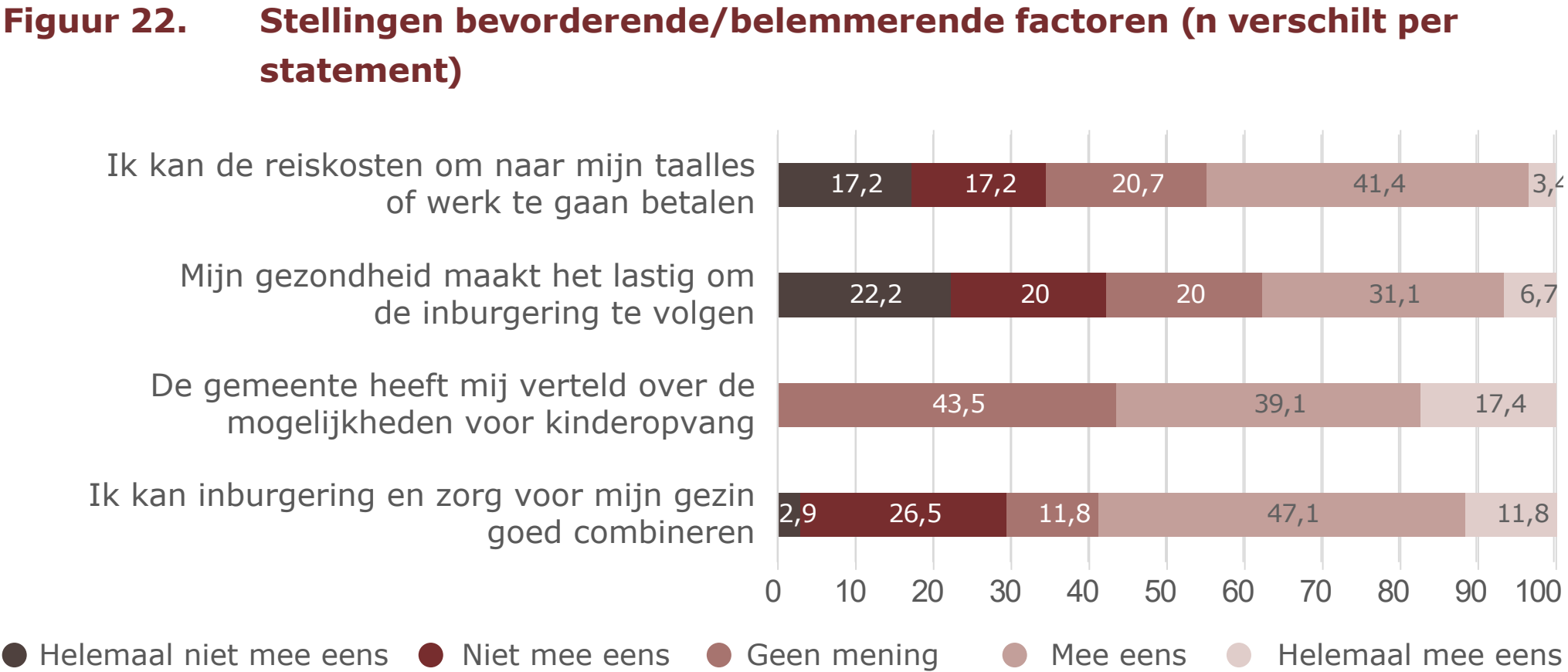
Figuur 21. Hoe verloopt uw inburgering? (n=45)

Uit eerdere onderzoeken weten we dat er verschillende factoren zijn die het inburgeringsproces kunnen vertragen of vermoeilijken. Om hier zicht op te krijgen hebben we een aantal stellingen voorgelegd die checken in hoeverre deze mogelijk een rol spelen.

75,6% van de respondenten heeft een gezin (n=34). Op de stelling *Ik kan inburgering en zorg voor mijn gezin goed combineren* geven zes op de tien respondenten met een gezin (58,9%, n=20) aan dat dit inderdaad het geval is. Eén op de vier geeft echter aan dat dit niet het geval is (26,5%, n=9) en één respondent dat dit helemaal niet lukt.

Daarnaast heeft 50,1% van de respondenten (n=23) kinderen. We hebben daarbij gecheckt *of de gemeente over de mogelijkheden van kinderopvang heeft verteld*. Door iets meer dan de helft van de respondenten wordt aangegeven dat dit het geval is (56,5%, n=13), de overige geven aan geen mening te hebben (43,5%, n=10).

Ook kwam hierboven al een aantal keer naar voren dat gezondheid een belemmering vormt voor taallessen en participeren. Dit wordt ook bevestigd in de stelling *Mijn gezondheid maakt het lastig om de inburgering te volgen* dat door 42 respondenten is ingevuld. Iets meer dan een derde van de respondenten (36,9%, n= 17) geeft aan zich in de stelling te kunnen vinden, waarvan 6,7% het er zelfs helemaal mee eens is. Een vijfde geeft aan hier neutraal tegenover te staan (20%, n=9) en twee op de vijf respondenten stelt dat gezondheid geen factor is (42,2%, n=19).

Tot slot komt in eerder onderzoek naar voren dat reiskosten een belemmerende factor kan zijn. 64,4% van de respondenten (n=29) heeft te maken met reiskosten. We hebben daarom de stelling voorgelegd *Ik kan de reiskosten om naar mijn taalles of werk te gaan betalen*. Door iets meer dan een derde van de respondenten met reiskosten (34,4%, n=10) worden reiskosten als een belemmering ervaren, 44,8% (n=13) geeft aan de reiskosten te kunnen betalen.

3.8.2. Resultaten groepsgesprekken

Een algemene ervaring die gedeeld werd in de groepsgesprekken was dat inburgeraars de taal als het belangrijkste onderdeel zien en dit als de grootste uitdaging ervaren. Ze willen meer en beter georganiseerde taallessen en kleinere groepen.

3.8.3. Overkoepelende blik

Het inburgeringstraject wordt door veel inburgeraars als uitdagend ervaren. Taal vormt de grootste barrière, gevolgd door praktische obstakels zoals reiskosten en gezinszorg. Gezondheidsproblemen spelen bij een derde van de respondenten een rol.

4 Bijdrage maatschappelijk doel en beleidsdoelen

In het vorige hoofdstuk stonden we stil bij hoe inburgeraars de verschillende componenten van de Wet inburgering 2021 hebben ervaren. In dit hoofdstuk kijken we naar in hoeverre het inburgeringstraject in Roermond tot nu toe heeft bijgedragen aan de realisatie van het maatschappelijke doel en de beleidsdoelen vanuit het perspectief van de inburgeraar.

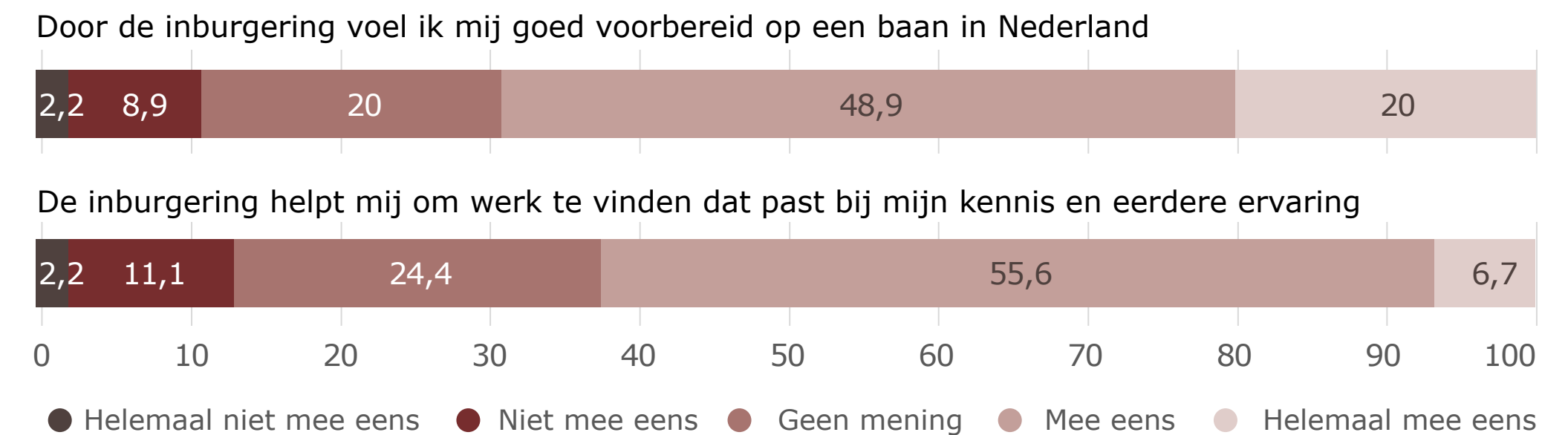
Het maatschappelijk doel is gericht op het snel en volwaardig meedoen in de Nederlandse maatschappij, het liefst via betaald werk. Dit heeft zich in de Memorie van Toelichting vertaald in drie beleidsdoelen: het behalen van een zo hoog mogelijk taalniveau (bij voorkeur B1), participatie vanaf het begin van het inburgeringstraject en het verwerven van kennis van de Nederlandse maatschappij.^[23]

Om hier meer zicht op te krijgen hebben we een vijftal stellingen voorgelegd aan de inburgeraars uit de cohort 2022 en cohort 2023. We hanteerden een vijfpunt Likert-schaal van 1 helemaal niet mee eens tot en met 5 helemaal mee eens. Hieronder gaan we in op de bevindingen.

4.1. Maatschappelijke doel

Om inzicht te krijgen in hoeverre inburgeraars zelf ervaren dat zij volwaardig kunnen meedoen in de Nederlandse maatschappij hebben we een tweetal stellingen aan de respondenten voorgelegd. Daarbij ligt de focus op het meedoen in de vorm van betaald werk en hebben we niet gekeken in hoeverre dit ook snel is gerealiseerd.

Figuur 23. Stellingen maatschappelijk doel (n=45)

Allereerst hebben we inburgeraars gevraagd of zij zich *goed voorbereid voelen op een baan in Nederland*. Ongeveer zeven op de tien inburgeraars (68,9%) geven aan het hier mee eens te zijn of helemaal mee eens te zijn. Vijf van de 45 inburgeraars (11,1%) geven aan het hier niet mee eens of zelfs helemaal niet mee eens te zijn. Negen respondenten (20%) geven aan geen mening te hebben.

Om meer zicht op volwaardig werk te krijgen, hebben we vervolgens de stelling voorgelegd: *De inburgering helpt mij om werk te vinden dat past bij mijn kennis en eerdere ervaring*. Ongeveer zes op de tien inburgeraars (62,3%) geven aan hier mee eens te zijn of helemaal mee eens te zijn. Zes van de 45 inburgeraars (13,3%) geven aan het hier niet mee eens of helemaal niet mee eens te zijn. Elf respondenten (24,4%) geven aan geen mening te hebben.

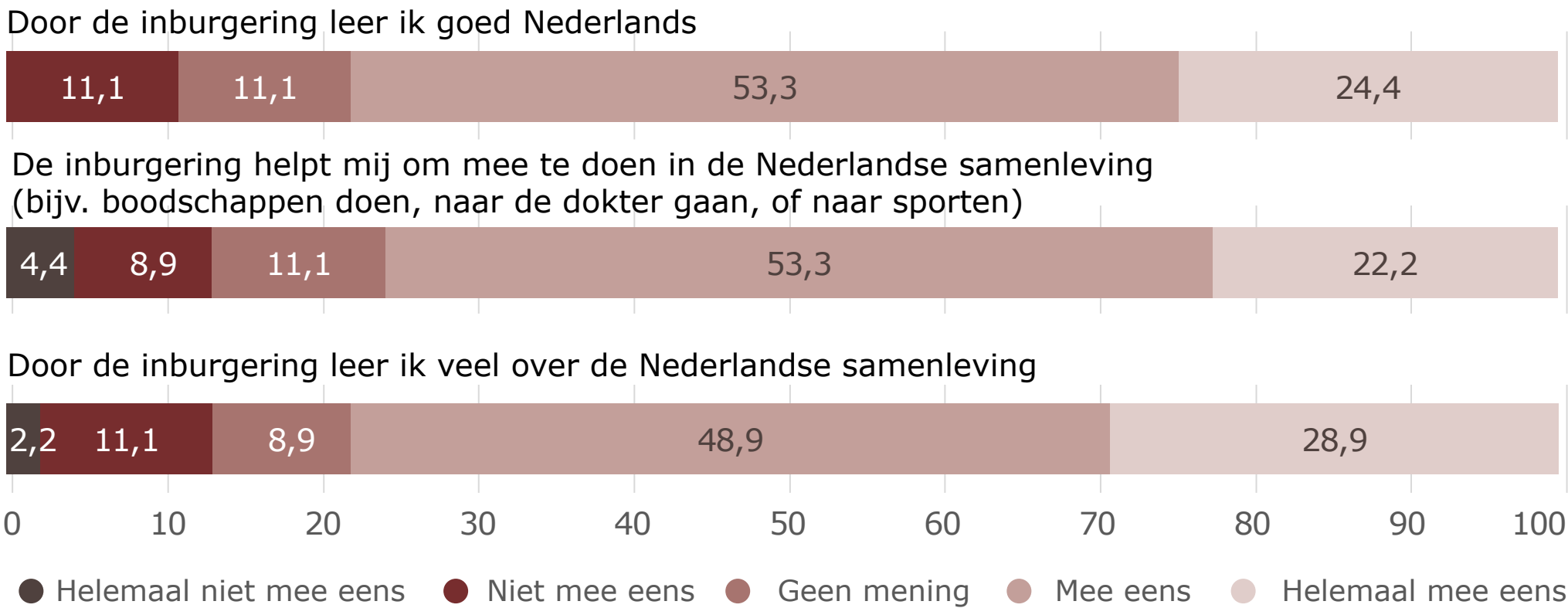
Tot slot, kunnen we stellen dat het merendeel van de inburgeraars vindt dat de inburgering hen voorbereid om volwaardig mee te doen in de Nederlands maatschappij, via betaald werk. Een kleine groep kan zich hier echter niet vinden. Dit betreft ongeveer één op de tien inburgeraars. Ook is er een groep die hier geen mening over heeft. Daarbij zijn er geen statistisch significant verschil tussen statushouders en gezinsmigranten of tussen mannen en vrouwen, noch tussen de cohorten. Op basis hiervan kunnen we dus stellen dat deze groepen in dezelfde mate het idee hebben goed voorbereid te zijn op een baan en dat de inburgering hen helpt met het vinden van passend werk.

23 Tweede Kamer der Staten-Generaal (2020). [Memorie van Toelichting. Regels over inburgering die in de Nederlandse samenleving \(Wet inburgering 2.\)](#). 35483, nr. 3., p. 4-7.

4.2. Beleidsdoelen

Ook hebben we getoetst in hoeverre statushouders en gezinsmigranten ervaren dat het inburgeringstraject hen voorbereid op de realisatie van de Wi2021. We hebben drie stellingen voorgelegd die elk op een ander beleidsdoel reflecteren.

Figuur 24. Stellingen beleidsdoelen (n=45)

Om te toetsen of dat de inburgeraars vinden dat ze goed Nederlands leren hebben we ze de stelling voorgelegd: *Door de inburgering leer ik goed Nederlands*. Daarbij houden we rekening dat taalniveau uitkomsten per inburgeraar kunnen verschillen. Eén op de vier inburgeraars geeft aan het hier helemaal mee eens te zijn en één op de twee geeft aan het hier mee eens te zijn (24,4% en 53,3% respectievelijk). Daarnaast geven vijf van de 45 inburgeraars aan het hier niet mee eens te zijn (11,1%). Géén inburgeraar kiest voor de optie helemaal niet mee eens.

Om te toetsen of inburgeraars vinden dat ze goed kunnen participeren in de Nederlandse maatschappij hebben we de stelling voorgelegd: *De inburgering helpt mij om mee te doen in de Nederlandse samenleving (bijvoorbeeld boodschappen doen, naar de dokter gaan, of naar sporten)*. Drie op de vier inburgeraars geeft aan het hier mee eens of helemaal mee eens te zijn (75,5%). Zes van de 45 inburgeraars (13,3%) stelt het hier niet of helemaal niet mee eens te zijn. Vijf respondenten (11,1%) hebben hier geen mening over.

Tot slot hebben we getoetst in hoeverre het inburgeringstraject heeft bijgedragen aan het verwerven van kennis van de Nederlandse maatschappij door de stelling voor te leggen: *Door de inburgering leer ik veel over de Nederlandse samenleving*. Ongeveer drie op de tien inburgeraars geeft aan het hier helemaal mee eens te zijn en circa één op de twee stelt het hier mee eens te zijn (28,9% en 47,8% respectievelijk). Daarnaast geeft één op de tien aan het hier niet mee eens te zijn (11,1%). Eén inburgeraar heeft voor de optie helemaal niet mee eens gekozen.

Overkoepelend kunnen we stellen dat het inburgeringstraject bijdraagt aan het realiseren van de beleidsdoelen. Een ranking laat zien dat de meesten (77,8%) vinden dat ze veel leren over de Nederlandse samenleving, nauw gevolgd door het leren van goed Nederlands (77,7%) en tot slot dat het inburgeringstraject bijdroeg aan het kunnen participeren (75,5%). Ongeveer één op de tien inburgeraars geeft slechts aan dat ze dit niet zo ervaren (11,1-13,3%), en één op de tien staat hier ambivalent in (8,9-11,1%). Ook hier zijn er geen verschillen in antwoorden tussen statushouders en gezinsmigranten noch tussen mannen en vrouwen. Dit betekent dat alle groepen de beleidsdoelen op dezelfde manier ervaren.

5 Conclusie

In 2025 heeft de eerste cohort inburgeraars het inburgeringstraject afgerond of bijna afgerond. De gemeente Roermond wil daarom graag terugkijken naar de afgelopen drie jaar om te begrijpen hoe de inburgeraars het inburgeringstraject hebben ervaren. Dit biedt hun aanknopingspunten om het inburgeringsbeleid verder vorm te geven.

In dit hoofdstuk staan we dan ook stil bij de conclusies aan de hand van de beleidstheorie onderliggend aan de Wet inburgering 2021 om zo verder zicht te krijgen op hoe de statushouders en gezinsmigranten hun inburgeringstraject ervaren t.o.v. de uitgangspunten van de Wi2021. Op basis van de vijf subdoelen van de Wi2021 die van belang zijn voor de uitvoering van het inburgeringsbeleid – *tijdigheid, snelheid, maatwerk, dualiteit en kwaliteit* – bespreken we hoe in Roermond aan deze doelen wordt gewerkt. We sluiten af met aandachtspunten die in het onderzoek naar voren komen om te zorgen dat de dienstverlening door gemeente goed aansluit bij de behoeften en vragen van inburgeraars.

5.1. Conclusie

5.1.1. Maatschappelijk doel en beleidsdoel

Het maatschappelijke doel van de Wi2021 is dat inburgeraars snel en volwaardig meedoen aan de Nederlandse maatschappij, bij voorkeur via betaald werk. In de vragenlijst hebben we dit enerzijds ondervangen door hier specifiek naar te vragen. Anderzijds geven de subdoelstellingen van de Wi2021 hier zicht op.

Uit het onderzoek komt naar voren dat een goeddeel van de inburgeraars vindt dat de inburgering hen voorbereid om volwaardig mee te doen in de Nederlands maatschappij, via betaald werk. Een kleine groep kan zich hier echter niet in vinden.

De beleidsdoelen van de Wi2021 zijn: het behalen van een zo hoog mogelijk taalniveau (bij voorkeur B1), participatie vanaf het begin van het inburgeringstraject en het verwerven van kennis van de Nederlandse maatschappij. Ten opzichte van het landelijk percentage kent Roermond meer statushouders in de Z-route. We hebben daarom de respondenten gevraagd of ze vinden dat ze goed Nederlands leren. Drie op de vier inburgeraars geven aan dat ze goed Nederlands leren.

Tegelijk komt uit de vragen gericht op de subdoelstellingen naar voren dat ze dit lastig vinden. Dit wordt deels gevormd door uitdagingen binnen het taalonderwijs – zie sectie maatwerk in 5.1.2.

De meesten vinden dat ze veel leren over de Nederlandse samenleving. Ook stellen inburgeraars dat het inburgeringstraject goeddeels bijdraagt aan het kunnen participeren. Uitdagingen zijn echter het participeren in een talige omgeving, alsook randvoorwaarden zoals gezondheid en zorgtaken die participeren lastig maakt. De gemeente heeft een belangrijke rol in het bieden van maatwerk om dit te ondervangen binnen de wettelijke kaders die geboden worden. Daarbij wordt het contact met de gemeente als positief ervaren, maar geven de inburgeraars aan dat er niet altijd voldoende ruimte is voor maatwerk waarbij persoonlijke omstandigheden ruimte krijgen.

5.1.2. Subdoelstellingen

In deze paragraaf bespreken we aan de hand van de subdoelstellingen van de Wi2021 hoe het inburgeringstraject in Roermond vanuit het perspectief van de inburgeraar verloopt. Daarbij focussen we op de componenten die in het onderzoek meegenomen zijn – zie ook paragraaf 1.1. We zetten telkens eerst kort de subdoelstelling uiteen^[24], en geven daarna weer wat hiermee de ervaringen zijn in Roermond.

Tijdigheid

Het is belangrijk dat inburgeraars snel kunnen starten met inburgeren. De Wi2021 biedt de mogelijkheid om vanuit het azc te starten met het inburgeringstraject in de gemeente. Het zo snel mogelijk afnemen van een brede intake en het vaststellen van een PIP is een onderdeel van een tijdige start. Ook praktische obstakels bij het inburgeren kunnen worden weggenomen door het financieel ontzorgen en het bieden van maatschappelijke begeleiding.

Tijdigheid is gericht op het snel kunnen starten met inburgeren. Binnen de gemeente Roermond wordt deze subdoelstelling grotendeels gerealiseerd. Met name in de voorinburgering zijn nog stappen te maken.

24 Hierbij hanteren we de beschrijvingen zoals ook benoemd in De Gruijter, M., Acherrat, F., & Gehring, A. (2025). [De Wet inburgering 2021 in uitvoering. Ervaringen van inburgeraars en professionals in Amsterdam](#). Verwey-Jonker Instituut.

Verblijf in azc: Tijdens het verblijf in het azc krijgen statushouders Nederlandse lessen. Ook geeft ongeveer de helft van de statushouders aan dat zij contact hebben gehad met de gemeente Roermond. Toch laat het onderzoek zien dat men behoefte heeft aan meer informatie over werken in Nederland en extra Nederlandse lessen.

Brede intake en PIP: Alle inburgeraars in Roermond geven aan dat ze een brede intake hebben gehad en een PIP is opgesteld. De mate waarin men gehoord wordt bespreken we verder on maatwerk.

Financieel ontzorgen: De financiële ondersteuning in de eerste zes maanden wordt door statushouders breed gewaardeerd. Uit de enquête komt naar voren dat dit rust biedt om te wennen. Naast financieel ontzorgen zet de gemeente ook in op financiële zelfredzaamheid. Driekwart van de statushouders ontvangt informatie over geldzaken via de gemeente of VluchtelingenWerk Nederland. Dit wordt positief beoordeeld.

Maatschappelijke begeleiding: De begeleiding door VluchtelingenWerk Nederland wordt vrijwel unaniem positief beoordeeld. Inburgeraars ervaren praktische hulp en persoonlijke aandacht, wat ook in de enquête naar voren komt. Wel blijkt uit een van de groepsgesprekken dat het wegvallen van ondersteuning na enkele maanden voor enkelen lastig is, vooral bij complexe zorgvragen – zie ook het kopje hieronder.

Snelheid

Het subdoel snelheid richt zich op het voorkómen van vertraging in het traject, zodat snel meedoen in de samenleving kan worden gerealiseerd. In de Wi2021 is de regie op de uitvoering van de inburgering belegd bij gemeenten. De gemeenten begeleiden inburgeraars en monitoren de voortgang aan de hand van de afspraken in het PIP. Zij kunnen bij onvoldoende inzet sancties inzetten.

De inburgeringsconsulent van de gemeente Roermond houdt regelmatig met de inburgeraar (maandelijks in het eerste jaar) voortgangsgesprekken met de inburgeraar. De gemeente heeft dan ook een belangrijke rol in het begeleiden van de inburgeraar en randvoorwaarden uit de weg te nemen. Dit is doorgaans positief maar meer oog voor individuele omstandigheden zou gewaardeerd worden.

Over het algemeen wordt de relatie met de gemeente als positief beoordeeld: men voelt zich gehoord en goed geïnformeerd. Tegelijk geven inburgeraars aan dat ze het inburgeringstraject als uitdagend worden ervaren. Taal is hierbij de grootste uitdaging. Ook komt er zowel uit de enquête als groepsgesprekken naar voren dat er niet altijd ruimte is voor maatwerk vanuit de gemeente bij persoonlijke omstandigheden, zoals ziekte of zorg voor kinderen. Gezondheidsproblemen speelt bij een derde een rol. Ook andere randvoorwaarden zoals reiskosten en gezinszorg staan snel meedoen in de samenleving in de weg.

Sommige inburgeraars benoemen dat zij druk ervaren om te blijven werken, ook bij gezondheidsproblemen. Dit leidt tot stress en vermoeidheid. Dit riskeert uitval en verdere gezondheidsproblemen.

Maatwerk

Maatwerk is essentieel om inburgeraars op het voor hen hoogst haalbare niveau te laten participeren. Om een passend traject voor alle inburgeraars mogelijk te maken, heeft de wetgever drie leerroutes ontwikkeld: de B1-route, de onderwijsroute en de Z-route. Ook binnen deze routes is ruimte voor maatwerk. Bij de bij het (financieel) zelfredzaam worden, wordt aangesloten bij de leefsituatie en behoeften van inburgeraars.

De subdoelstelling maatwerk gaat primair over hoe het inburgeringstraject aansluiten bij de wensen en mogelijkheden van de inburgeraar. De subdoelstelling wordt deels gerealiseerd in de gemeente Roermond. Toch is er meer aandacht voor persoonlijke omstandigheden en het taal-aanbod gewenst.

Brede intake, leerbaarheidstoets en PIP: De eerste fase van het inburgeringstraject (Brede intake) wordt door inburgeraars overwegend positief ervaren. Zowel uit de enquête als uit de groepsgesprekken blijkt dat men zich gehoord voelt tijdens de Brede intake. Toch blijkt uit de groepsgesprekken dat persoonlijke omstandigheden, zoals ziekte of gezinszorg, niet altijd voldoende worden meegenomen. Ook is het voor statushouders duidelijk waar de leerbaarheidstoets voor staat. De PIP sluit dan ook meestal goed aan bij de toekomstplannen van de inburgeraar.

Financieel ontzorgen: Hoewel het financieel ontzorgen over het algemeen goed ontvangen wordt, laten de groepsgesprekken tegelijkertijd zien dat onverwachte kosten en beperkte flexibiliteit soms tot stress leiden onder de statushouders. Desondanks voelen de meeste statushouders zich goed voorbereid door de gemeente om zelf hun financiën te regelen.

Leerroutes: Het leren van de taal is een centraal thema binnen de leerroutes en wordt door veel inburgeraars als moeilijk ervaren. Over het algemeen is men tevreden over de docenten en de lesinhoud. Inburgeraars plaatsen wel kanttekeningen bij de groepsgrootte van de klassen, het lestempo en de niveauverschillen in de klassen. Daarnaast benoemen enkelen dat er veel wisselingen in de klassen zijn. Deze uitdagingen zijn niet alleen uniek voor Roermond, maar ook kenmerkend voor het taalaanbod in andere gemeenten^[25].

Dualiteit

Het principe van dualiteit houdt in dat taalverwerving wordt gecombineerd met participatie, bijvoorbeeld via stages, vrijwilligerswerk, betaald werk of andere vormen van maatschappelijke betrokkenheid. Deze combinatie bevordert niet alleen het leren van de taal, maar ook het opbouwen van sociale netwerken.

Dualiteit staat voorop in de Wet inburgering. Daaraan onderliggend zijn er verschillende manieren waarop dit vorm krijgt. De gemeente Roermond organiseert verschillende activiteiten voor statushouders om participatie te bevorderen. Statushouders hebben ten minste aan één activiteit deelgenomen. Vooral sporten en het bezoek aan de bibliotheek wordt positief ervaren. Ook komt uit de enquête naar voren dat de meeste inburgeraars ook buiten de taallessen om de taal oefenen, bijvoorbeeld via een taalcafé, op werk of via films/sociale media etc.

Doon (voorheen Westrom) is de uitvoerende partij van de Participatiewet. Deze organisatie speelt een belangrijke rol bij het begeleiden van inburgeraars naar werk. Zowel statushouders als gezinsmigranten hebben contact met Doon gehad. Over het algemeen is men tevreden met deze begeleiding. Niettemin komt uit het onderzoek ook naar voren dat het opdoen van taal op werk voor het merendeel van de inburgeraars lastig. Uit de groepsgesprekken blijkt dat vrijwilligerswerk vaak weinig bijdraagt aan taalontwikkeling, omdat men vooral met mensen van dezelfde afkomst werkt. Ook het combineren van werk met taallessen of zorgtaken thuis is niet altijd eenvoudig. Tot slot benoemt een enkeling dat het werk niet aansluit bij hun niveau.

De subdoelstelling dualiteit wordt deels gerealiseerd. Inburgeraars zijn gedreven om te participeren, al dan niet via betaald werk. Toch zijn er nog stappen te maken, vooral bij het bieden van een talige omgeving waar men werkervaring kan opdoen. Ook blijft het belangrijk om te kijken naar de combinatie met andere verantwoordelijkheden zoals taallessen of zorgtaken.

Kwaliteit

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het waarborgen van een kwalitatief hoogwaardig inburgeringsaanbod. Zij bepalen kwaliteitscriteria en houden toezicht op de kwaliteit van het aanbod. Gezinsmigranten dragen zelf de kosten van de inburgering. Gemeenten kunnen hen adviseren over de keuze voor een kwalitatief goed taalaanbod.

Kwaliteit wordt deels ondervangen door het keurmerk Blik op Werk (BoW) voor de taalscholen en inspectie Onderwijs. Binnen dit onderzoek gaan we hier niet verder op in. Wel staan we kort stil bij de waarborging van een kwalitatief hoogwaardig inburgeringsaanbod, en het wijzen van gezinsmigranten op mogelijkheden om taallessen te volgen. Het perspectief van de inburgeraars ondervangen in bovenstaande subdoelstellingen, laat zien dat alhoewel inburgeraars grotendeels positief aankijken tegenover het taalonderwijs, echter de wisseling in klassen en het onderlinge verschil in lestempo zijn zorgpunten. Ook laat het onderzoek zien dat de deelnemende gezinsmigranten door de gemeenten veelal zijn gewezen op mogelijkheden om taallessen te volgen. Niettemin kwam ook naar voren dat dit niet altijd toereikend zou zijn voor de hogere taalniveaus.

5.2. Aandachtspunten

Binnen het onderzoek komen een aantal aandachtspunten naar voren die de gemeente kan meenemen in het verder vormgeven van het inburgeringstraject, om te zorgen dat deze goed aansluit bij de behoeften en vragen van inburgeraars:

Tijdigheid

- Zet verder in op het actief zoeken van contact met de statushouders in het azc.
- Geef meer aandacht aan de Nederlandse taal en aan werken in Nederland binnen het azc.
- Bied cursussen over omgaan met geld aan alle statushouders aan.

Snelheid

- Behoud flexibiliteit voor persoonlijke omstandigheden zoals ziekte of zorg voor gezin, om te voorkomen dat inburgeraars uitvallen of overbelast worden.

25 Zie o.a. Van Ansem, N., Lazeri, M., Velseboer, J., Witvloet, M., Aktaş, F., & Frissen, R. (2024). [Onderzoek perspectief inburgeraars. Uitkomsten 2023-2024](#). Regioplan en OpenEmbassy.

- Communiceer helder naar inburgeraars welke mogelijkheden de gemeente heeft om maatwerk te bieden en waar de grenzen liggen.
- Zet in op persoonlijke begeleiders om additionele ondersteuning te bieden aan inburgeringsplichtigen met complexere persoonlijke situaties of leefomstandigheden.
- Onderzoek verdere mogelijkheden voor tegemoetkoming in reiskosten of kinderopvang.

Maatwerk

- Houd oog voor maatwerk bij het inhouden van de vaste lasten op de uitkering binnen de (wettelijke) ruimte die hiervoor is, en biedt ondersteuning indien statushouders tegen onverwachte kosten aanlopen.
- Zorg voor minder wisselingen in de klas, zodat het leren van de Nederlandse taal niet in de weg wordt gestaan. Zet in op kleinere taalklassen met beperkte tussentijdse instroom. Dit biedt een stabiele basis waarbinnen de taal beter geleerd kan worden.

Dualiteit

- Zet in op participatieplekken waar Nederlands ook echt geoefend kan worden met collega's.
- Bied passend werk en stages aan die aansluiten bij opleiding, ervaring en interesse.
- Bestudeer mogelijkheden om taallessen flexibel (bijv. online of 's avonds) aan te bieden zodat inburgeraars ook kunnen werken.

Bovenstaande punten zijn aandachtspunten die naar voren komen. Gezien de scope van het onderzoek representeren deze het perspectief van de inburgeraar. Wij raden de gemeente aan om op specifieke aspecten verder onderzoek te doen en daarbij ook de uitvoerende partijen in mee te nemen. Vooral op het gebied van taal en ondersteuning bij gezondheidsproblematiek kunnen nog stappen ondernomen worden.

Bijlage 1

Methodologische verantwoording enquête

Om te onderzoeken hoe inburgeraars in Roermond hun inburgering ervaren hebben we een online vragenlijst uitgezet onder inburgeraars die in 2022 en 2023 zijn begonnen met inburgeren.

Ontwikkelen van de vragenlijst

Met de vragenlijst meten we ervaringen van inburgeraars met verschillende onderdelen van de Wi2021. In het opstellen van de vragenlijst hebben we ons mede gebaseerd op de vragenlijst van het *Onderzoek Perspectief Inburgeraars uit 2024*.^[26] Dit is een landelijk onderzoek dat, net als in huidig onderzoek, de werking Wi2021 evalueert door naar het de ervaringen van mensen die inburgering doorlopen onder de Wi2021 te onderzoeken. Daarbij hebben we vragen waar relevant doorontwikkeld. Daarnaast hebben we in de vragenlijst aspecten meegenomen die specifiek zijn aan de inburgering in de gemeente Roermond. Om deze aspecten te identificeren hebben we een korte documentstudie naar relevante lokale beleidsdocumenten en verantwoordingsrapportages.

De conceptvragenlijst is aan de gemeente Roermond voorgelegd om te kijken of er essentiële vragen missen, er overbodige vragen zijn, en of de vragen voldoende aansluiten bij de inburgering specifiek in Roermond.

Om te zorgen dat de vragenlijst aansluit bij de leefwereld van de inburgeraars, is de vragenlijst getest bij twee één statushouder en één gezinsmigrant in de gemeente Roermond. De onderzoekers hebben de vragenlijst met hen doorgelopen. Op basis hiervan zijn enkele aanpassingen in de vragenlijst gedaan, veelal om de vragen iets duidelijker te maken of ontbrekende elementen toe te voegen.

De vragenlijst

Dit leidde tot een vragenlijst van 61 vragen^[27], met een geschatte tijdsduur van 30 minuten. De vragenlijst bestaat voornamelijk uit gesloten vragen, maar omvat ook enkele open vragen wanneer kwalitatieve toelichting behoeft. De basistaal van de vragenlijst is Nederlands op B1-niveau, maar om de vragenlijst toegankelijk te maken voor zo veel mogelijk inburgeraars, is in overleg met de gemeente de vragenlijst ook beschikbaar gesteld in het Levantijns Arabisch, Engels, en Nederlands op A2-niveau. Respondenten konden zelf hun voorkeurstaal kiezen.

In de vragenlijst komen verschillende onderdelen van het inburgeringsproces volgens de Wi2021 aan bod: de brede intake, leerbaarheidstoets, PIP, financiële zelfredzaamheid, het leren van de Nederlandse taal (zowel in taalles als zelfstandig), ervaringen met (vrijwilligers)werk, begeleiding van de gemeente, maatschappelijk begeleider en meedoen in de Nederlandse samenleving. De vragenlijst is aangepast naar de verschillende routes van inburgering tussen statushouders en gezinsmigranten. Voor een overzicht van de vragenlijst, ingedeeld naar de beleidsdoelen van de Wi2021, zie de tabel hieronder.

26 Van Ansem, N., Lazeri, M., Velseboer, J., Witvloet, M., Aktaş, F., & Frissen, R. (2024). [Onderzoek perspectief inburgeraars. Uitkomsten 2023-2024](#). Regioplan en OpenEmbassy.

27 Niet alle vragen worden aan alle respondenten gesteld, dus de respondenten zelf beantwoorden minder dan 61 vragen.

Tabel 5.3. Vragen enquête in relatie tot de beleidstheorie Wi2021

Maatschappelijk doel		• Stelling: Door de inburgering voel ik mij goed voorbereid op een baan in Nederland • Stelling: De inburgering helpt mij om werk te vinden dat past bij mijn kennis en eerdere ervaring
Beleidsdoelen		• Stelling: De inburgering helpt mij om mee te doen in de Nederlandse samenleving (bijvoorbeeld boodschappen doen, naar de dokter gaan, of naar sporten) • Stelling: Door de inburgering leer ik goed Nederlands* • Stelling: Door de inburgering leer ik veel over de Nederlandse samenleving*
Subdoelen	Instrumenten	
Tijdigheid	Voorinburgering (alleen statushouders)	• Heeft u ... – in het azc lessen over de Nederlandse taal gehad? – in het azc lessen over Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) gehad? – in het azc lessen over de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) gehad? – in het azc betaald werk gedaan? – in het azc vrijwilligerswerk gedaan? – in het azc gesprekken gehad met de gemeente Roermond? – in het azc al begonnen met de inburgering van de gemeente Roermond? – Waar wilde u nog meer hulp bij hebben toen u nog in het azc woonde?
	Maatschappelijke begeleiding (alleen statushouders)	• Stelling: De maatschappelijk begeleider van Vluchtelingenwerk kon mij goed ondersteunen met praktische zaken • Stelling: De maatschappelijk begeleider van Vluchtelingenwerk luisterde goed naar mij • Stelling: Ik had een goede band met de maatschappelijke begeleider van Vluchtelingenwerk • Stelling: Als ik vragen had, verwees de maatschappelijke begeleider van Vluchtelingenwerk mij door naar de juiste instanties • Stelling: De maatschappelijke begeleider van Vluchtelingenwerk liet mij oefenen met het zelf regelen van praktische zaken
Tijdigheid/Maatwerk	Brede intake	• Heeft u een gesprek of meerdere gesprekken (een Brede intake) gehad met iemand van de gemeente over inburgeren? • Waarom heeft u (nog) geen brede intake gehad? • Vond u dat er tijdens de brede intake goed naar uw verhaal is geluisterd?
	Financieel ontzorgen (alleen statushouders)	• Vond u het fijn dat de gemeente uw vaste lasten betaalde? • Kreeg u tijdens de eerste 6 maanden informatie over omgaan met geld? • Van wie kreeg u informatie over omgaan met geld? • Was u tevreden over de informatie die u kreeg over omgaan met geld? • Na de eerste 6 maanden was u zelf verantwoordelijk voor uw geldzaken. Voelde u zich goed voorbereid om dit zelf te doen?

Tijdigheid/Maatwerk/ Dualiteit	PIP	Past het PIP goed bij uw plannen voor uw toekomst in Nederland?
Snelheid	Begeleider	- Stelling: De gemeente heeft mij goed uitgelegd wat ik allemaal moet doen voor de inburgering - Stelling: Ik heb een fijne relatie met mijn contactpersoon bij de gemeente - Stelling: Mijn contactpersoon bij de gemeente luistert goed naar mij. - Stelling: Mijn contactpersoon bij de gemeente helpt mij goed als ik vragen heb.
	Persoonlijk begeleider (alleen statushouders)	- Heeft u een persoonlijk begeleider van de gemeente gehad? - Hoe tevreden bent u over de persoonlijk begeleider?
Snelheid/Kwaliteit	Ervaring algemeen	- Hoe verloopt uw inburgering? - Stelling: Ik kan inburgering en zorg voor mijn gezin goed combineren - Stelling: De gemeente heeft mij verteld over de mogelijkheden voor kinderopvang - Stelling: Mijn gezondheid maakt het lastig om het inburgeringstraject te volgen - Stelling: Ik kan de reiskosten om naar taallessen of werk te gaan betalen - Had de gemeente u beter kunnen helpen met de inburgering? - Hoe had de gemeente u beter kunnen helpen met de inburgering?
Maatwerk	Leerbaarheidstoets	- Heeft u al een leerbaarheidstoets gemaakt? - Was het voor u duidelijk waar de leerbaarheidstoets voor was bedoeld?
	Leerroutes	[Statushouders] Er zijn drie verschillende routes in de inburgering. De taal wordt daar op verschillende niveaus geleerd. Welke leerroute volgt u? [Gezinsmigranten] Met je consulent heb je afgesproken welk niveau Nederlands je leert. Welk niveau is dat?
Maatwerk/Kwaliteit	Inburgeringsaanbod Gezinsmigrant	- Bent u al begonnen met Nederlands leren? - Hoe leert u Nederlands? - Waarom bent u nog niet begonnen met Nederlands leren? - Hoe heeft u uw taalschool/taalcursus gevonden? - Hoe vond u het om zelf een taalschool of taalcursus te vinden? - Wat was voor u belangrijk bij het kiezen van een taalschool of taalcursus? - Hoe tevreden bent u met de taallessen? - Waarom heeft u ervoor gekozen om de taal zelf te leren?

Maatwerk/Kwaliteit	Inburgeringsaanbod Statushouder	• Bent u al begonnen met Nederlandse leren? • Waarom bent u nog niet begonnen met het Nederlands leren? • Hoe tevreden bent u met de volgende onderdelen van het taalonderwijs... • Het niveau van de lessen • De inhoud van de lessen • De andere cursisten in de groep • De docent • De lestijden • Het tempo van de lessen • De afstand tot de taalschool
Maatwerk/Kwaliteit	Inburgeringsaanbod beiden	• Hoe makkelijk vindt u het om de Nederlandse taal te leren?
Dualiteit	Taal buiten de taalcursus	• Oefent u de Nederlandse taal buiten de cursus? • Heeft u gewerkt sinds u uw verblijfsvergunning heeft? • Doet u nu betaald werk of vrijwilligerswerk?
	Werken	• Waarom doet u nu geen betaald werk of vrijwilligerswerk? • Stelling: Ik vind het makkelijk om (vrijwilligers)werk en taallessen te combineren • Stelling: De gemeente heeft mij goed uitgelegd hoe ik (vrijwilligers)werk kan vinden.
	Begeleiding naar werk	• Heeft u hulp gekregen van Westrom? • Stelling: Westrom geeft goede begeleiding naar werk
	Participatiecomponent (alleen statushouders)	• Rondom de inburgering worden er verschillende activiteiten georganiseerd. Zo kunt u kennismaken met Roermond. Hoe tevreden bent u over de volgende activiteiten?

Uitzetten van de vragenlijst

De vragenlijst is uitgezet onder alle inburgeraars die zijn gestart met inburgeren in 2022 en 2023 in de gemeente Roermond. Gedurende een periode van 6 weken hebben we data verzameld (2 juni 2025 – 30 augustus 2025).

Aan het begin van de vragenlijst is informatie gegeven over het onderzoek. Hierin wordt de anonimiteit van de respondent en de neutraliteit van Verwey-Jonker Instituut benadrukt en dat de antwoorden niet op persoonsniveau gedeeld worden met de opdrachtgever of derden.

Respons

Om statushouders en gezinsmigranten te werven hebben we nauw samengewerkt met de gemeente Roermond. Naast een WhatsApp oproep en mail, waarin inburgeraars de vragenlijst via een link konden invullen, hebben ook de inburgeringsconsulenten een belangrijke rol gehad in het onder de aandacht brengen van de enquête bij de inburgeraars. Ook zijn we tweemaal op locatie geweest om mensen die binnenliepen te helpen met het invullen van de vragenlijst. De vragenlijst heeft uitgestaan tussen 2 juni en 30 augustus 2025.

In totaal hebben 46 inburgeraars de vragenlijst ingevuld, waarvan 39 statushouders en zeven gezinsmigranten, alsook 18 vrouwen en 28 mannen – zie ook paragraaf 2.4. 45 respondenten hebben de vragenlijst volledig ingevuld. Eén respondent is na de helft gestopt en is daarom ook meegenomen in de analyse. De representativiteit van de respondenten is gecheckt aan de hand van geanonimiseerde gegevens over de nationaliteit, geslacht, leerroute, doelgroep (statushouder of gezinsmigrant) en de startdatum van het inburgeringstraject van inburgeraars in de gemeente.

Representativiteit

Aan de hand van Chi-kwadraat tests zijn de demografische karakteristieken van de respondenten afgezet tegen de geanonimiseerde karakteristieken van de populatie inburgeraars in Roermond. Wij hebben getest op man/vrouw, statushouder/gezinsmigrant en cohort 2022/2023 verhoudingen van de gehele populatie. Daarnaast hebben we de man/vrouw verhouding binnen de groepen statushouders en gezinsmigranten getest. Geen van deze tests was statistisch significant op $p > .05$, waardoor wij aannemen dat de respondenten representatief zijn voor de bredere populatie.

Analyse

In de analyse presenteren we het perspectief van de statushouders. Dit betekent dat we rapporteren over de zelfrapportage van de inburgeraars en niet verifiëren of de gegeven antwoorden correct zijn. We presenteren de gegevens per vraag. Daarbij toetsen we of er statistisch significante

verschillen zijn tussen statushouders en gezinsmigranten, alsook mannen en vrouwen. Waar relevant rapporteren we deze. De analyse hebben we gedaan met SPSS.

Een limitatie is dat sommige statushouders niet alle vragen hebben beantwoord. In de analyse benoemen we dan ook het aantal respondenten dat de vraag heeft ingevuld. In de vragenlijst hadden we namelijk een vraag opgenomen om te checken of dat men statushouder of gezinsmigrant was. Tijdens ons locatiebezoek kwamen we erachter dat inburgeraars mogelijk de vraag verkeerd begrepen en een aantal statushouders zich als gezinsmigrant hebben opgegeven, en vice versa. Door een aantal karakteristieken te vergelijken met de administratieve dataset, die we hadden ontvangen, konden we dit corrigeren. Dit betrof tien statushouders en één gezinsmigrant.

Bijlage 2

Methodologische verantwoording: Groepsgesprekken

Topiclijst groepsinterviews Inburgeraars Wi2021 Roermond

Om te onderzoeken hoe inburgeraars in Roermond hun inburgering ervaren hebben we een vier groepsgesprekken georganiseerd. Uiteindelijk zijn er vijf mannelijke statushouders, één vrouwelijke statushouder en twee vrouwelijke gezinsmigranten gesproken, in drie sessies (bij één sessie was uiteindelijk niemand aanwezig).

De groepsgesprekken duurden anderhalf uur en werden gehouden op B1-niveau Nederlands. De topiclijst hebben we vormgegeven op basis van de componenten van het inburgeringstraject. Tijdens de sessies werden we ondersteund door een tolk van de gemeente die Arabisch sprak en deelnemers hielp wanneer zij iets niet begrepen, en vertaalden hun antwoorden terug aan de onderzoekers. Daarnaast hadden we voor de zekerheid de vragenlijst vertaald en uitgeprint in het Engels en Arabisch. Bij elke sessie waren een onderzoeker en een stagiaire van het Verwey-Jonker Instituut aanwezig. De stagiaire notuleerde de antwoorden van de inburgeraars letterlijk.

Achtergrond van de respondenten

De onderzoeker doet een 'rondje' en vraagt elke deelnemer zich kort voor te stellen. De verslaglegger noteert initialen, houdt de onderstaande achtergrondkenmerken bij. Ook om te checken of de gegevens die aangeleverd zijn corresponderen.

Respondent	M / V	Leeftijd	Land van herkomst	Statushouder / gezinsmigrant	Leerroute (B1 / Onderwijs / Z)?	Hoe lang bezig met inburgeren (in maanden)?

Kennismaking met de gemeente en Brede intake (alle respondenten)

Toen je in Roermond kwam wonen, ben je uitgenodigd door de gemeente voor een kennismakingsgesprek met jouw inburgeringsconsulent. Dat is de contactpersoon van de gemeente.

Is voor iedereen helder wie deze inburgeringsconsulent is?

- Wat werd er allemaal aan jou uitgelegd?
- Begreep je goed wat de inburgering inhield?

Het is de bedoeling dat de inburgeringsconsulent jou door de gesprekken goed leert kennen, zodat hij of zij jou goed kan helpen bij het inburgeren.

- Heeft jouw inburgeringsconsulent in de eerste gesprekken een goed beeld gekregen van jou, van jouw situatie en wat je nodig hebt om in te burgeren?
 - Zo ja: waarom is dat goed gelukt?
 - Zo nee: wat is er niet goed/minder goed gegaan?

Begeleiding (alle respondenten)

De volgende vragen gaan over jouw contact met de inburgeringsconsulent van de gemeente.

- Hoe is het contact met jouw inburgeringsconsulent?
 - Wat vind je fijn in het contact met jouw inburgeringsconsulent?
 - Wat kan beter in het contact met jouw inburgeringsconsulent?
 - Heb je het idee dat je alles kan vertellen aan jouw inburgeringsconsulent?

Maatschappelijke begeleiding door VluchtelingenWerk (alleen statushouders)

Deze vragen kun je beantwoorden als je statushouder bent. Toen je in jouw gemeente kwam wonen, ben je aangemeld voor 'maatschappelijke begeleiding' van VluchtelingenWerk. Je kreeg daar een vaste contactpersoon. Deze begeleider kan jou helpen met vragen over bijvoorbeeld wonen, inburgering en participatie, het gezin, inkomsten en uitgaven, gezondheid en gezinshereniging.

- Is voor iedereen helder wie de contactpersoon van VluchtelingenWerk/VWN was?
- Ben je tevreden over de maatschappelijke begeleiding die je krijgt (of hebt gekregen) van VluchtelingenWerk?
 - Kun je uitleggen waarom je wel of niet tevreden bent?
- Kan jouw begeleider jou goed helpen met je vragen?

- Zo ja: kun je een voorbeeld geven van iets waarbij je begeleider jou goed heeft geholpen?
- Zo nee: kun je een voorbeeld geven van iets waarbij je begeleider jou niet kon helpen?
- Wat had je graag willen vragen maar heb je niet gedaan?

Omgaan met geld (alleen statushouders)

Toen je net in jouw gemeente kwam wonen, kreeg je waarschijnlijk een bijstandsuitkering. In de eerste zes maanden betaalde de gemeente de huur uit jouw uitkering. Het is de bedoeling dat statushouders 'financieel zelfredzaam' worden. Dit betekent dat vluchtelingen zelf hun geldzaken kunnen regelen en dat ze ook weten bij wie zij hulp kunnen vragen bij geldzaken.

- Heb je van de gemeente, of van de taalschool informatie gekregen over hoe je in Nederland geldzaken moet regelen?
- Heb je een training gevolgd (Eurowijzer bij VWN, programma Nibud, budgetteringstraining)? Wat kwam tijdens deze training aan bod?
- Ben je tevreden over de informatie? Waarom wel/niet?
- Als je vragen hebt over geldzaken, weet je bij wie je terecht kan nu dat je geen begeleiding van VWNL meer krijgt of financieel ontzorgd wordt?

Leerroutes (alle respondenten)

- Wat vind je van de lessen die u bij uw taalschool krijgt?
 - Intensiteit van de lessen (te veel, of juist te weinig lessen per week, of precies goed?)
 - Locatie van de lessen (bij taalschool, en/of online, mogelijkheid om 's avonds les te volgen?)
 - Wie heeft er met op- of afschalen te maken gehad? Hoe was de communicatie hierom heen?

Jij (gezinsmigrant) bent niet aangemeld bij een taalschool, maar hebt de taalschool zelf gekozen.

- Wat was voor jou belangrijk in de keuze van een school (lestijden, niveau, kosten, locatie, reisafstand)?
- Wat heb je voordat je begon met jouw inburgering gedaan om de taal te leren en je voor te bereiden op het inburgeringsexamen? (Bijvoorbeeld oefenen met vrienden/familie, een taalmaatje, online of zelfstudie, examentraining, taalcafé, etc.)
- Moest je zelf veel betalen voor de inburgering? Was dat lastig voor jou?

Voor de mensen die de Z route doen en daarbij een participatiecomponent doen (dat zijn dus alleen statushouders), jullie doen ook activiteiten naast de taallessen:

- Wat voor activiteiten onderneem je naast taallessen?
- Heb je het idee dat dit bijdraagt aan je weg vinden in Nederland?

Combineren van de inburgering met betaald werk (alle respondenten)

Sommige inburgeraars hebben een betaalde (bij)baan terwijl zij aan het inburgeren zijn. De volgende vragen gaan over betaald werk en of zorg voor kinderen (indien vrouw).

- Wie heeft een betaalde baan, of een bijbaan? [Handen opsteken]
 - Zo ja: wat voor werk doe je en hoe heb je je werk gevonden? Heeft de gemeente je hierbij geholpen en hoe?
 - Zo nee: Wat zou je helpen om werk te vinden en hoe zou de gemeente je hierbij kunnen helpen?
- Vond je de activiteiten rondom het vinden van werk/schrijven van een sollicitatiebrief, vond je dat behulpzaam bij het vinden van werk?
- Wie heeft kinderen? [Handen opsteken]
 - Zo ja: Is jouw werk goed te combineren met de taallessen en met de zorg van jouw kinderen? Makkelijk/moeilijk?
 - Zo nee: wat zou helpen om dit beter te combineren?

Terug- en vooruitblikken

In dit laatste deel van het gesprek willen we graag met je praten over jouw toekomst in Nederland. Wat heb jij nodig om goed Nederlands te leren en een nieuw leven op te bouwen? Je krijgt hierbij hulp van de gemeente.

- Heb je tijdens de inburgering bepaalde dingen gemist die je graag had willen leren?
 - Zijn er onderwerpen waar je graag les over had willen krijgen, maar waar geen les over was?
- Zijn er dingen die het inburgeren voor jou moeilijk maken? Bijvoorbeeld gezondheid, geldproblemen, digitale vaardigheden, taalbeheersing, zorgen over familie of zorg voor kinderen?
 - Kun je hier iets meer over vertellen?
 - Kun je hierover praten met je inburgeringsconsulent?

Toekomst

- Wat wil je gaan doen na je inburgering?
- Vind je dat de inburgering je goed voorbereidt hierop?

Afsluiting

We zijn aan het einde gekomen van dit groepsgesprek

- Heeft u nog vragen/opmerkingen?

Dank voor uw deelname!

COLOFON

Auteurs:	Dr. T.A. Kool M.J. Verstappen, MSc. Y. Dusault, MSc. M. Yenga, MSc. R. Glijn, MSc. R. Yohannes, MSc.
M.m.v.	A. Beijl N. Schaap S. van der Waart
Omslag Uitgave	AdobeStock, 1731453741, Iuliia Sokolovska Verwey-Jonker Instituut Giessenplein 59-C 3522 KE Utrecht T (030) 230 07 99 E secr@verwey-jonker.nl I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, januari 2026

ISBN: 978-94-6409-404-6

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.
Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.
Partial reproduction of the text is allowed, on the condition that the source is mentioned.

Het gebruik van dit rapport staat iedereen vrij. Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend. In dit rapport wordt verwezen naar verschillende interventies. Dit overzicht van interventies is niet uitputtend. Bovendien zijn niet alle interventies geëvalueerd. Het overzicht van interventies dient daarom vooral ter inspiratie voor de aanpak van lokaal beleid ter preventie van radicalisering en ongewenste polarisatie. In de rapportage wordt verwezen naar webpagina's. Deze kunnen in de loop van de tijd veranderen.